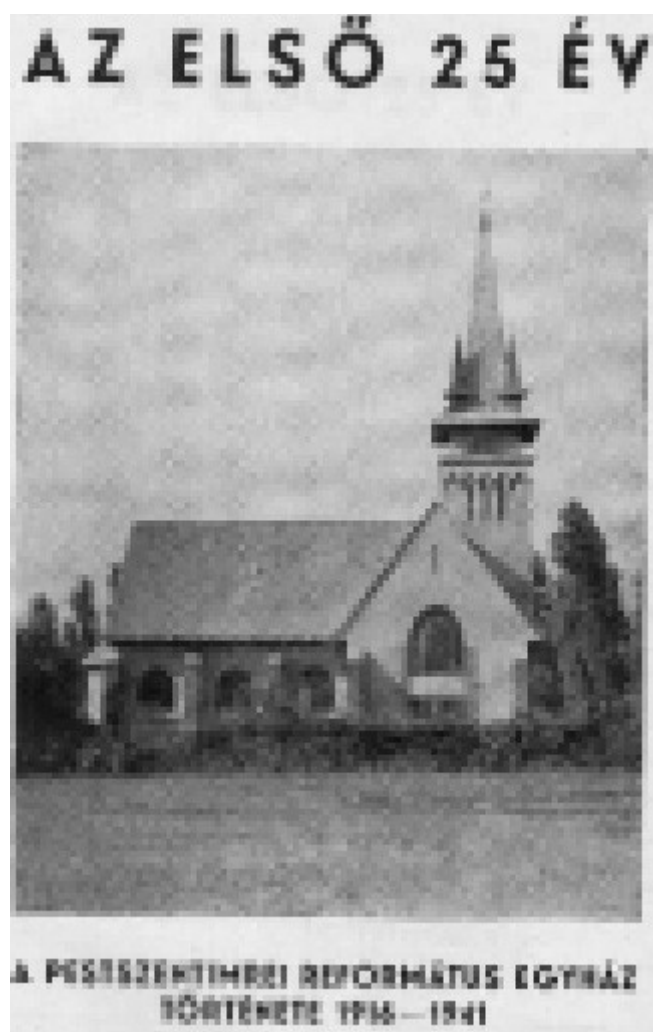


AZ ELSŐ 25 ÉV



A PESTSZENTIMREI REFORMÁTUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1916-1941

A jubileumi évfordulóra összeállította:

a Pestszentimrei Presbitérium

TARTALOMJEGYZÉK

1. [Előszó](#)
2. [Az első megmozdulások](#)
3. [Áldott csodáknak évei](#)
4. [A parókia építése](#)
5. [Az egyház anyásítása](#)
6. [A Kultúrház építése](#)
7. [A Dalárda története](#)
8. [A takarékegyletekről](#)

9. [A cserkészcsapat](#)
 10. [A nőegylet](#)
 11. [Az egyház mai vezetősége](#)
 12. [Néhány adat egyházközségünkről](#)
 13. [A szeretetházakról](#)
 14. [Végszó](#)
-

*Ezt a könyvet 1941-ben adta ki a pestszentimrei presbitérium az egyház fenállásának 25. évfordulójára. Amennyire lehetett, igyekeztem visszaadni a könyv eredeti formáját. Sajnos némely dolgokban technikai okból kénytelen voltam eltérni az eredeti formától.
Az oldal 1997. február 8-án volt utoljára módosítva.*

ELŐSZÓ

Békesség az olvasónak!

1941. áprilisában lesz 25 éve annak, hogy a soroksárpéterii reformátusok közgyűlésre jöttek össze, hogy kimondják fiókegyházzá alakulásukat, hogy azután önállóan, saját presbitériumuk vezetése alatt, saját maguk intézzék anyagi és lelki gondozásuk ügyeit. Hogy a mindenható Isten mennyire megáldotta ezt a 25 évet, mennyi erőt, milyen lelkes kitartást, milyen hő áldozatkészséget, milyen csodálatos előremenetelt adott kis egyházunknak, ezt akarja elmondani ez a könyvecske, amelyet a presbitérium a jubileumi év alkalmával hivatalos kiadványként hoz forgalomba.

Áldott alkalom ez az évforduló a hálaadásra, az Istenben való örvendezésre, a visszatekintésre. Áldott alkalom, hogy megörökítsük azoknak az emléket, akiknek elhatározásából, lelkes hithűségéből és fáradozásából megépült itt paplak, templom, kultúrház és létesült mindaz az intézmény, amely ma a pestszentimrei egyházhoz tartozik.

Azt olvassuk Sámuel prófétáról, hogy a filiszteusokon aratott győzelem után vett egy követ, felállította emlékezetül és ráírta: "Ében há ézer", - magyarul: mindezideig segítségül volt nekünk az Úr.

Legyen ez a kis mű is egy ilyen emlékkő, hirdesse a most élőket, hirdesse a későbbi nemzedéknek a mi boldog örömeinket a 25 éves jubileum alkalmából:

"Mindezideig segítségül volt nekünk az Úr!"

1940. november hó
 Atyafiúi üdvözléttel:
 a PESTSZENTIMREI PRESBITÉRIUM.

AZ ELSŐ MEGMOZDULÁSOK

Pestszentimre község, régebbi nevén Soroksárpéteri, igen rövid múltra tekinthet vissza. Az 1900-ik esztendőben még csak 268 lakosa van Péteri-pusztának, de ez a szám 10 év alatt 1939 főre emelkedett. A lakosság legnagyobb része a közeli kisperesti, pestszentlőrinci és csepeli gyárakban dolgozó munkások közül került ki, de elég szép számmal akadnak már ebben az időben tényleges és nyugdíjas MÁV alkalmazottak is. Sok panaszra adott okot az a körülmény, hogy a lakosság ügyes-bajos dolgaiban az elég távol fekvő Soroksár községbe volt kénytelen menni, ezért hosszas utánjárásra 1913-ban jegyzői kirendeltséget kapott a község.

A világháború évei alig tudták akadályozni a fejlődést, a lakosság egyre szaporodott és az 1920-as népszámlálás már 3710 lelket mutat ki. Lényeges gyarapodást jelent a következő évtized, mert 1930-ban már 8192 volt a lakosok száma. Erre az évre esik a község önállósodása is, amikor a belügyminisztérium döntése szerint a község eddigi neve helyett Pestszentimre nevet kapta. Megjegyzem, a folyó évi összeírás szerint községünk lakossága 12054 fő.

Nyilvánvaló, hogy ez a sokféle irányból ideteleplülő lakosság vallási megoszlása tekintetében a felekezetek országos aránya szerint katolikus-többségű, azonban a megfelelő arányban voltak mellettük reformátusok is, akiknek körében hamarosan megindult a mozgalom, hogy egyházi életet élhessenek. Egymásra találtak a református hívek és egy Pethő nevű lovászmester házában gyűltek össze az első istentiszteletekre. A lelkeszi szolgálatot a kisperesti egyház lelkesze, néhai Fábíán Dénes látta el, akiért innen kellett minden alkalommal kocsit küldeni, de a kispénzű munkásokból álló gyülekezet szívesen vállalta ezt az áldozatot. Nem volt azonban rendszeresség a lelkeszi szolgálatok végzésében és így egyre komolyabban törekedtek a hívek valami olyan megoldásra, amely nagyobb anyagi megterhelés nélkül lehetővé teszi, hogy a református hívek állandó lelki gondozásban részesüljenek és a gyermekek vallásitanítása és konfirmálása tekintetében is rend legyen. Ezt a megoldást az 1916-ik év hozta meg, amikor fiókegyházzá alakult át a péteri szórvány, amellyel eddig nem szívesen foglalkozott egyik környéken lévő egyház sem, hiszen csak gondot, dolgot adott, anyagi ellenszolgáltatást alig. Az egyházmegyei közgyűlés Péterit

Ócs anyaegyházhoz csatolta, amely ettől kezdve állandó káplántartó hely lett, épen Péterire való tekintettel. Perjessy Károly ócsai lelkész dícséretreméltó gonddal vette fel a péteri reformátusok gondozását és úgy ő, mint segédlelkészei hűségesen és lelkiismeretesen dolgoztak az alapozó munka tekintetében. Érdekes véletlen, hogy a jelenlegi lelkész, akinek nevéhez fűződik az egyház erkölcsi és anyagi felvirágoztatása, már abból az időből ismerte Péterit, mert itt járt és közreműködött mint teológus, egy igen jól sikerült teológus-estélyen. 1917-ben Szappanos Károly segédlelkész itteni szolgálata idején.

De térjünk vissza a világháború idején, 1916 áprilisában megtartott alakulógyűlésre. A meglévő pontos jegyzőkönyv hű képet ad nekünk erről a nevezetes mozzanatról. Perjessy Károly felügyelő-lelkész elnöklete alatt 122 felnőtt, komoly egyháztag jött össze a közgyűlésre, amelyen a lelkész-elnök ismertette a közgyűlés célját: "A soroksárpéterii református vallású hívek - a róm. kath. vallásúak és a már eddig is nagy tért hódított baptisták között szétszórva, minden lelkigondozás nélkül - úgyszólván teljesen magukra hagyatva élnek. Megvilágítva ezen körülmény káros voltát, meleg és szeretetteljes szavakkal ad kifejezést ama közös óhajnak, hogy a soroksárpéterii református vallású hívek együvé tömörülván, *egyházközséggé* alakuljanak. Vácsolja az egyházközséggé alakulás szükségességét, s annak a jövőre kiható előnyeit. - Elnöklő lelkész előterjesztését a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel magáévá teszi és kimondja a soroksárpéterii református fiókegyház megalakulását."

Érdekes olvasni a megjelentek névsorát, hadd álljon itt maradandólag az alapítók neve, hadd olvassák gyermekeik vagy unokáik a még élő vagy már régen porladó szülők vagy nagyszülők neveit!

Jelen voltak:

Nagy Miklós, Kiss Sándor, Szabó Bálint, Réczey Gábor, Sebestyén Bálint, Kasos János, Kónya Olivér, Lázár János, Ócsay Pál, Szathmáry Lajos, Fritz József, Hódos Lajos, Szigeti István, Irházi Sándor, Cellahó József, Gengelicki József, Pokorádi Mihály, Skribek Lajosné, Pálffy Vencelné, özv. Pusztai Józsefné, Berecki Mihályné, Ormós Jánosné, Fruktusz Károlyné, Szabó Lajosné, Éles Albertné, Mészáros Antalné, Hudák Józsefné, Bokros Antalné, Gengelicki Józsefné, Nagy Mihályné, Ócsai Pálné, Sulc Istvánné, id. Cibor Pálné, Kocsis Istvánné, Furkó Lászlóné, Biczó Antalné, Fritz Józsefné, Bence Imréné, Bán Lajos, Szigyártó Antalné, özv. Varga Mihályné, Paksai Jánosné, Battyán János, Szabó Lajos, Endrédi János, Fodor János, Árvay Sándor, Berec Menyhértne, Berecki Mihályné, Szabó Lászlóné, Ispánki Lajosné, Nyárai Lajosné, Zsiros Lajosné, Mucsi Józsefné, Lénárt Jánosné, Bihál Mihályné, Tóth Józsefné, Fekete Jánosné, Celleró Istvánné, Löber Jánosné, Pantocsik Jánosné, Kelecsényi

Bálintné,

özv. Sziggyártó Sándorné, Világos Józsefné, Kovács Kálmánné, Cirják Józsefné, Sulyok Jánosné, Lackó Józsefné, Gazda Jánosné, özv. Dózsa Istvánné, Nöger Istvánné, id. Juhász Jánosné, Fejes Imre, Piszker Péterné, Lukács Jánosné, özv. Kender Pálné, Büki Sándorné, Fekete Ernőné, csöpey Györgyné, Frei Józsefné, Belényesi Sándorné, ifj. Cibor Pálné, Kocsis Istvánné, Pál Mihályné, Kövecses Jánosné, Kapás István, Korona Mátyásné, özv. Szabó Istvánné, Ágner Ádámné, Barcza Imréné, Bartos Istvánné, Horvát Lajosné, Dávid Gergelyné, Antal Sándorné, Streng Józsefné, Csizmadia Pálné, Páncél Andrásné, Vigyázó Jánosné, Szécsy Pálné, Éles Albert, Peszt Vilmosné, Vingert Mihályné, Vingert Mihály, Rákász Istvánné, Szarvas Antalné, Tereki Istvánné, Vágó Gábor, Vágó Gáborné, Bán Gáborné, Szalay Dávidné, Veres Istvánné, Barta Sámuelné, Nagy Dezsőné, Sintág Ferencné, Zóka Istvánné, Égető Sándor egyháztagok.

A megalakulás után következett az első presbitériumnak és az első egyházgondnoknak a megválasztása, amelynek során egyházgondnok lett egyhangú választással Réczey Gábor, aki már addig is nagy hűséggel fáradozott a szervezés és a hívek összetoborzása tekintetében. Presbiterek lettek: Kiss Sándor ny. rendőr, Sebestyén Bálint áll. tanító, Szabó Bálint ny. rendőr, Szigeti István ny. vasutas, Kóka Ferenc cipésmester, Nagy Miklós ny. vasutas, Ócsay Pál kereskedő, Lázár János kiskazda, Kónya Olivér asztalos, Szathmáry Lajos cipésmester, Kasos János ny. vasutas. A közgyűlés színe előtt mindjárt le is tették az esküt. Kóka Ferenc és Szigeti István kivételével, akik akkor katonai szolgálatot teljesítettek.

A lelkes hangulatra jellemző, hogy a szükségletek fedezésére *önkéntesen* adták össze a hívek a megfelelő összeget.

Az istentiszteletek idejét *minden vasárnap* délután 3 órában állapították meg az úrvacsoraosztások kivételével. Az 1917. évi költségvetés bevételi összege 760 korona, kiadási előirányzata 519 korona volt. az istentiszteletek helye sok gondot okozott az első presbitériumnak, bár voltak olyan hívek, akik magánházukat ajánlották fel e célra. Végül is az állami iskola egyik tantermét kérték és kapták meg a tanfelügyelőségtől. Ebben az Árpád-utcai teremben folytak azután istentiszteleteink és vallásosestélyeink, sőt még egy-két teaestélyünk is, egészen 1927 októberéig, a templomszentelés napjáig.

Megemlékezünk a fiókegyház életének néhány kiemelkedő mozzanatáról. Így pl. 1917 október 31-én, a reformáció 400 éves évfordulóján rendezett istentisztelet és emlékünnep alkalmával elhatározta a gyülekezet, hogy templomalapot létesít. Jöttek is adományok erre a célra, azonban ez az alap a

pénzérték romlásával teljesen megsemmisült. Később harag-alapra adakoztak a hívők, de ez is az első templom-alap sorsára jutott.

A világháború utolsó éveiben, az egyre nehezebbé váló megélhetési viszonyok, a férfiak távolléte, Sebestyén Bálint tanító bevonulása és hősi halála teljesen megbénították az egyházi életet. Szó sem lehetett imaház építéséről, vagy ingatlanszerzésről, sőt a kommunizmus idején, 1919-ben arról kellett tanácskozást folytatni, hogy fennmaradjon-e az egyház vagy sem, amikor kitiltották az istentiszteletet az állami iskola épületéből, az egyházi adózás megszűnt, csakis önkéntes adományokra támaszkodhatott az egyház. Ebben az évben alakult újra az első presbitérium, amikor a régiekhez új presbiterekül megválasztották Kocsis István henteset, Erdei Lajos ács mestert, Pokorádi Mihályt, Resófszki Pált és Deák Mihályt, sőt mővi tagokat is beválasztottak Szabó Bálintné, Sintág Ferencné, Kresz Henrikné, Éles Albertné, Ócsay Pálné és Mészáros Antalné személyében. Valamennyi kipróbált hűségű, áldozatos lelkek, akik az egyház megalapozási munkáiban elévülhetetlen érdemeket szereztek. munkájukkal, állandó hívogatásukkal, jópéldájukkal, szívesen adott filléreikkel kiérdemelték nemcsak kortársaik, hanem a későbbi nemzedék nagy háláját és elismerését. Valamennyien megérhették fáradozásaik eredményét, a jól kiépült mai pestszentimrei egyházban.

A kommunizmus bukása után, a normális viszonyok helyreálltával és új erők bekapcsolódása folytán új lendület mutatkozik a kis egyház életében. Ócsay Pál került a gondnoki székbe, aki mellett ott állt mindig egy erős hitű, áldozatos lelkű református tanító, Bodnár Ödön, ősi református papicsalád sarja. Ők ketten mindig terveztek, mit lehetne tenni a kis egyház erősítése tekintetében, figyelemmel kísérték az új református egyháztagokat, a vegyes-házasságokat, konfirmálásra kerülő serdülőket. Ekkor került ide a Délvidékről menekült Röhrig Dániel áll. tanító, akinek személyét ép úgy, mint Bodnár Ödönét, meleg szeretettel vették körül a református hívek. A lelkeszi szolgálatokat 3 éven át Szurmó László, majd Szathmáry Albert ócsai segédlelkészek látták el, a gyülekezet meleg hálájától kísérve.

1922. októberében új segédlelkészt kapott az ócsa-soroksárpéterii kápláni állás, Székely Endre személyében, aki fiatal lelkesedését, mély hitét, Istenben való bizalmát, önmagát sohasem kímélő fáradhatatlan munkakészségét hozta a gyülekezetbe. Tervei amelyek mások előtt elérhetetleneknek látszottak, rövid két év alatt megvalósultak, mert minden nehézséget meg tudott oldani bámulatos találékonyságával.

Tudta, hogy anagy cél eléréséhez az kell, hogy a gyülekezetben, ő mint élő kovász jelen legyen, viszont azt is tudta, hogy a szegény péteri-i fiókegyház nem tud

eltartani egy lelkészt. Ezért első dolga volt, hogy ezt az egyszerű kápláni állást, tekintettel a két községben levő sok állami iskolai hittanórára (ócsai áll. el. iskola, ócsai áll. polgári iskola, pestszentimrei áll. el. iskola heti 24 hittanórával és kb. 300 növendékkel) átszerveztette *önálló hitoktató állássá* és így biztosította megélhetését a hívek különösebb megterhelése nélkül. 1924-ben mozgalom indult meg, hogy Széky Endre áthelyeztessék Ócsáról Pestszentimrére, amit dr. Ravasz László püspök méltányosnak talált és teljesített. Kedvesen megrendezett vacsora keretében fogadta a gyülekezet a lelkészt a Rákóczi-u. 91. sz. a. bérelt parókia-épületben, 1924. december 2-án. Presbiterek és hívek őszinte melegséggel fogadták az ifjú lelkészt és feleségét, biztató kijelentések hangzottak el a megjelentek részéről. És hogy ezek a beszédek nem üres szavak voltak, hanem a szívek mélyéről jött őszinte megnyilvánulások, bizonyítják a következő évek nagyszerű eseményei. Széky Endre az üdvözlő beszédekre válaszolva, szinte fantasztikus tűzzel tett hitvallást, hogy bár egyenlőre semmink sincsen, községünk főutcáján több az üres telek, mint ház, de ő látja már a megépítendő templom magasba szökkenő tornyát, hallja a harangok szavát s tudja, hogy "Velünk az Isten!"

És ezzel új korszak kezdődött a kis egyház életében...

ÁLDOTT CSODÁKNAK ÉVEI: 1925 - 26 - 27

Az a három év, amely most következett, gyülekezetünk életének a *hősi korszaka!* Eredményeit, áldozatainak nagyságát, a sorozatos adakozások hatalmas összegeit alig tudjuk megérteni ma! Az első hitvallók fanatizmusa, akadályokkal nem törődő lelkesedése folytán lépten-nyomon nagy tervek születnek és úgy látszik, hogy a mindenható Isten különös kegyelme kísérte ezeket a terveket állandóan. Előtérbe került a sok szép terv és elgondolás közül a *templomépítés gondolata*.

A református hívek lélekszáma ekkor már 1200 körül volt, az iskolaterem különösen nagy ünnepek alkalmával szűknek bizonyult a hívek befogadására, meg kényelmetlenek is voltak a padok felnőtt emberek részére, hiányzott is az az áhitatos érzés itt a lelkekből, amit érzünk, ha templomba lépünk. Ott élt hát minden hívünk szívében a gondolat: *templomot akarunk!*

Ez a közös törekvés, mind sürgetőbbben nyilvánkozott meg, s ennek a hangulatnak jegyében ünnepelt a gyülekezet 1925. pünkösdjén, amikor a lelkész az Apostolok Cselekedete II. részének 1. verse alapján prédikált: "És mikor a pünkösd napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának." *Az egyakarattal, egyetértéssel*

hatalmas erejéről szólott a beszéd és a gyülekezet megértette, de meg is fogadta, hogy az egyetértés útján kell haladni, ha a célját el akarja érni.

Zászlóbontás volt ez a pünkösöd, a templomépítési mozgalom zászlóbontása és sok áldott lélek felsorakozott a zászló alá. Megindultak a téglajegyzések, a gyülekezet tehetős tagjai pár nap alatt 30000 téglát jegyeztek. Szécsy Pál és neje, Jakab István és neje, Sinka család, Koponyics Ferenc és neje 2-2000 db, Széky Endre és neje, Bodnár Ödön és neje, Kóka Ferenc és neje, Renner Károlyné, Sárközi Ferenc és neje, Boda János és neje, Peszt Vilmos és neje, Schmidt Gusztávné, Kresz Henrikné, Lénárd János és neje, Pándy Gyula és neje, Sinták Ferencné, Dézsi Piroška, Subuc Sámuel, Cser Gábor, Bognár István 1000-1000 db, Nagy Miklós, Bíró László, Weisz Ferenc, özv. Mészáros Józsefné, Mészáros Antalné, Szíjgyártó Antal és neje, Szincsán János és neje, Lénárt Mihály, Mihály Pálné, Takács Karola, Orbán Kálmán, Halász János 500-500 db téglával járultak hozzá az építéshez. Mások havonta fizetendő adományok vállalásával járultak hozzá a templomalap növeléséhez. A lelész megindította az országos gyűjtést, amelynek során ő maga járt el távoli nagy és ismerős gyülekezetekbe prédikálni, és megnyerve a református atyafiak szívét, a gyűjtést az őt kísérő presbiterekkel és erre vállalkozó hívekkel végezte. Szinte hihetetlennek hangzik ma egye-egy ilyen gyűjtő kirándulásnak az eredménye! Akklor így volt, - egy évvel később féleredményt sem tudtunk volna elérni. A legkedvezőbb időpontot fogtuk meg gyűjtési akciónk megindítására! Hadd emlékezzünk meg itt azokról a gyülekezetekről, ahol különösen meleg fogadtatásban volt részünk és ahol a lelkészek és presbiterek megértő támogatása folytán különösen szép eredményeket értünk el: Alsódabas, Szigetszentmiklós, Alsónémedi, Bogyzsló (egy vasárnap délután 800 P-t gyűjtöttünk!), Gerjen, Balatonkenese, Mezőcsát, Nagyszékely, Ács, Enying, Hídvég, Mezőkomárom, Öcsény, Bölcse, Kócs, Ócsa, Hódmezővásárhely, Reformátuskovácsháza, Kiskunhalas (egy vasárnap 750 P-t!), Gyoma, Kaba, Kölesd, Gyula, Békés, Dömsöd, Felsőnyék, Poroszló, Nagykörös, Debrecen, Cegléd, Ráckeve.

de emlékezzünk meg azokról is, akik ezekre az utakra lelkészüket elkisérték és több éjszakai utazás fátalmait, a gyűjtés néha nehéz munkáját szívesen vállalva, ugyancsak kivették részüket a templomépítés feladatából. Legtöbbet fáradott ebben a munkában Bodnár Ödön templomépítési gondnok, aki a lelkészt minden útjára elkisérte, azután Kóka Ferenc és Jakab István presbiterek, az építési bizottság tagjai, akik teljes bizalommal támogatták mindig lelkészüket minden munkájában, Sinka István, a Dalárda lelkes titkára, Szödy Mihály ny. postás, Tóth József ny. vasutas. Egy-egy községben a szülőfalujokban gyűjtöttek: Berecky Endre, Éles Albertné, Junász Elek, Mészáros Gedeon, Mihály Pálné áll. tanítónő, Hudák Gizella, Cellahó Józsefné, Kasos János - Széky

Endréné, Sándor Lajos és Kiss Ferenc társaságában Gerjen községben, Kresz Henrik, Kapetter József, (Nagyszékely német községben), Csoboth Miklós örnagy, Csémy Károly, Cser Gábor, Bíró László tanító, Takács Karola (Budapest, József-központ), Kalmár Ferenc, Nagy Milós, Novotni Béla, Subucz Sámuel (OTI), Bánki Zsigmond, Kiss Sándor, Renner Ilona, Szalóczy Pál (MÁV), Sintág Ferenc, Baranya János pénzügyőr, Sántha Jucika, Olácsy György kántortanító, lovasi Szakáll Erzsébet és mások is. Voltak azután gyűjtéssel megbízott embereink, akik részesedés ellenében végeztek gyűjtőmunkát, igen jelentős összegeket juttatva a templomalapnak. A legkiválóbb volt ezek között Koponyics Ferenc szabómester, aki hónapokon át távol volt hazulról és igen leleményesen és hűségesen szép összegeket gyűjtött össze. Rajta kívül Berényi József, Nagy Károly, Rákóci József, Bognár Károly, Volosin István gyűjtöttek az ország különböző részein. Hálásan emlékezünk meg Valentyik Józsefről is, aki egyedül is meg a lelkész társaságában is végzett hűséges gyűjtő munkát több nagy városban és községben.

Eközben itthon is gyűltek a millió koronák az önkéntes megajánlásokból és téglajegyzésekből és a különös jó eredményekkel járó Dalárda-estélyekből.

A befolyó pénzeket részben bankba tette az egyház vezetősége, részben téglát vásárolt és a téglát az állomáson bérelt rakterületen helyezte el..



Perjessy Károly, az egyház alapító lelkésze az alapköletételen bibliát olvas, 1926. szept. 12.

az egymás után érkező vagonok kirakását a gyülekezet tagjai végezték papjukkal, papnőjükkel együtt, hidegben, melegben egyaránt boldogan végezve a terhes munkát. A gyűjtési engedély birtokában még 1926-ban is folyt a gyűjtés szerte az országban és a nyár végére volt már annyi téglá és pénz, hogy gondolni lehetett az építkezés megkezdésére. Igen nagy lendületet adott a

templomépítés ügyének az az öröndetes tény, hogy a lelkész fáradhatatlan utánjárására a Népjóléti Minisztérium kiutalt a templom és paplak építéséhez 45 köbméter épületfát 5000 P értékben segélyképen.

E közben egyre jobban előtérbe került az a kérdés, hogy hol épüljön meg a templom?

Soroksár község ekkor már kimérette a piactér melletti 700 öl telket a református egyház temploma részére, azonban a gyülekezet és a presbitérium többsége jobbnak látta, hogy a templomot a község központi részén építse fel. Így vettük meg azután az egyre jobban épülő részen, a Nemes-utca és Rákóczi-utca sarkán levő 650 öles üres telket a templom és parókia részére akkor, amikor a telek ára itt a legalacsonyabb volt. A piactéri telket viszont akkor adtuk el, amikor az a legjobb áron volt értékesíthető. Ezen a réven 4000 P-s előnyhöz jutott az egyház, amire igen nagy szükségünk volt a későbbi években.



A községi előljáróság a templom alapkőletétel alkalmával. 1926.

A templomtervre szűkebb pályázaton öt tervet adtak be. A presbitérium Gaál Lajos építész-mérnök ízléses, székelystílusú, olcsón megépíthető tervét fogadta el kivitelezésre. Az építési munkákra beadott költségvetések közül a presbitérium Frei István és Davalovszki Sándor kőművesmesterek együttes ajánlatát tartotta a legmegfelelőbbnek, azzal a kikötéssel, hogy helybeli munkásokat és iparosokat kötelesek az építkezésnél alkalmazni.

1926 szeptember 12-én volt az ünnepélyes templomalapkőletétel, amelyen óriási sokaság jelent meg, ünnepelve a kis református egyház nagy sikerét, amellyel megelőzte a templomépítésben a nagy többségben lévő kath. egyházat. Az alapkőletételre eljöttek a szomszédos gyülekezetek lelkészei, presbiterei, hívei, eljött Mocsy Mihály esperes az ócsai anyaegyház képviselőjében Perjessy Károly lelkész sok hívével, Fábián Dénes kispesti lelkész, dr. Szurmó László irsai lelkész, Göde Lajos budapest-kálvintéri lelkész, a pestszentlőrinci és pestszenterzsébeti

egyházak presbiterei és hívei. Ragyogó napsütésben, egy szép őszi vasárnap délután volt a lélekemelő ünnepély. Göde Lajos lelkész igehirdetése után a lelkészek rövid áldás vagy jelmondat kíséretében, kalapáccsal ráütöttek az alapkőre, ahová elhelyezték az egyház eddigi életéről szóló írást a késői utókor számára. Széky Endre lelkész jelmondata ugyanaz volt, amelyet megérkezése estélyén hangoztatott: "Velünk az Isten!" Máté I. rész 23. verse. (Ez az ige egyúttal az egyházközségnek is jelmondata lett, pecsétnyomóinkon is ez a felirat olvasható.) De ez az ige most már sokkal biztosabban



hangzott, azóta már látható eredmények voltak az egyház életében. A gyülekezet tagjai gyönyörű selyempalásttal lepték meg a lelkészt ezen a napon, nagy hálájuk bizonyosságára.

Az alapkőletétel után gyorsan haladt a munka és november végére tető alatt állt a templom és a vele egystílusban megtervezett paplak is. Sok megtakarítást jelentett az építkezés folyamán az a sok önkéntes munka, amit a téglakirakodásánál, befuvarozásánál, az alapok ásásánál és az építkezés folyamán az egyes iparosmunkáknál díjmentesen végeztek jó híveink. De mire tető alá került a templom és a parókia, elfogyott a téglák is, fa is, pénz is, gyűjtés is... Tavaszig volt idő gondolkodni, hogyan és miből folytassuk és miből fejezzük be a két épületet. Kérő levelek mentek szét községekhez, városokhoz, vármegyékhez a félben álló templom és parókia fényképével és kértük a támogatást és adományokat a befejezéshez. Kérő szavunk nyomán 3000 P adomány érkezett a legkülönbözőbb helyekről. Ki kell emelnünk Pest vármegye 800 P-s, Hajdú vármegye 250 P-s, Soroksár község 1.000 P-s, Fehér vármegye és Békés vármegye 100-100 P-s adományát. Azután a Kultuszminisztérium részéről több ízben folyósított, összesen 1.000 P-s segélyt. - Az országos gyűjtés eredménye 16.000 P volt.

1927 január havában indította meg Bodnár Ödön templomépítési gondnok a harangbeszerzési mozgalmat, "harangjegyek" árusítása formájában.



Jönnek a harangok! 1927 húsvétján. Előtérben Éles Albertné lelkes gyülekezeti munkás és vitéz Aranyi Gergely presbiter.

Igen kapósak voltak ezek a harangjegyek és pár hét alatt összegyűlt annyi pénz, hogy megrendeltünk a híres Szlezák-haranggyártól egy 150 kg és egy 100 kg-os ("Es" és "Ges"-hangú) harangot. A harangszentelési ünnepséget húsvét délutánra tűztük ki, amikor az ünnepi beszédet Hamar István budapesti theol. tanár tartotta mindnyájunk nagy lelki épülésére. Megjelent az avatási ünnepen dr. Incze Gábor lelkész is, aki több ízben vett részt a későbbi időkben is az egyház örömnapjaiban. A megáldás után megszólaltak a harangok, az *első* pestszentimrei harangok, amit a hívek és a község népe mélységes áhitattal hallgatott. Majd sorban minden jelenlevő oda igyekezett, hogy ő is meghúzhassa a harangot. És e közben hullottak a csengő és zizegő pénzek a perselybe: a két harang árának egyharmada, kb. 500 P jött össze egy óra alatt. Így szereti a református magyar a harangot!

Ekkorra már felépült a toronysüveg is a toronytestre és pár hét múlva, június 6-án szabadtéri istentisztelet keretében megtörtént a csillagfeltétel, amelyet Krizner József bádogosmezter készített és aranyozott be. E közben már tárgyalást kezdtünk Bánszky Mihály budapesti építésszel a templomépítési munkálatok befejezéséről. Tekintettel arra, hogy Bánszky építész hajlandó volt a munkálatokat készpénz nélkül elvégezni

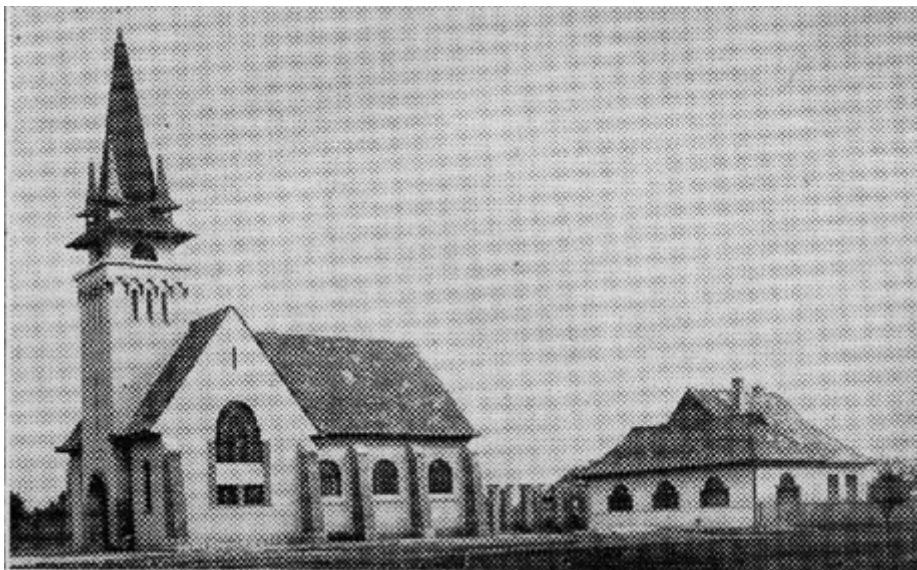


Csillagfeltétel 1927. június 6. Lelkész mellett Bodnár Ödönné és Ócsay Pál gondnok, szélen Kasos János h. gondnok.

és a 16.000 P-s árajánlata is megfelelő volt, a presbitérium megadta a megbízást az építési munka haladéktalan elvégzésére. Nagy munkaerővel haladt az építkezésnek ez a szakasza, mert a cél az volt, hogy még ősszel készen legyen a templom. Ezt a célt el is értük, mert 1927 október közepére készen állt a templom a felszentelésre.

A nagy napon eljött közénk és a felszentelést személyesen végezte dr. Ravasz László püspök, aki a templom építés során számtalanszor adta jelét gyülekezetünk iránti különös jóakarátának és támogató készségének; kíséretében megjelent Mocsy Mihály esperes és rajta kívül a pesti egyházmegye lelkesi karának szinte a fele. A vármegye képviselőjében Némethy Jenő főszolgabíró volt közöttünk dr. Fitz Artur képviselő társaságában. Jellemző a helyzetre, hogy a templomon kívül is olyan nagy sokaság szorongott, hogy részükre külön istentiszteletet kellett tartani. Itt Bogdán Gyula lelkész prédikált és dr. Hegedüs Lóránt ny. pénzügyminiszter tartott hitelesítő beszédet.

Az építkezés utolsó szakának idején a gyülekezet újabb bizonyágát adta áldozatkészségének: egyesek és családok örömmel vállalták a templomi padok készítésének költségeit, mintha már egészen elfelejtették volna a harangokra hozott áldozataikat!



A készen álló templom és paróchia.

Kovács Károly asztalos Béla fiával elkészítette a papi széket. Két napon át éjjel-nappal dolgoztak, hogy a nagy napra készen legyen ez is. Elkészült a keresztlő medence is, Bodnár Ödön templomgondnok és neje adományaképen. Úrasztalát is kapott a templom egy névtelen jótevőnk áldozatkészsége folytán. Több iparos úgy júrult hozzá a templomépítéshez, hogy a vállalt munkánál jóval többet végeztek el, így pl. Tomecz Lajos asztalos, Csopey György mázolómester, Fischer Ferenc üveges 50-100 P értékű előnyhöz juttaták az egyházat. Az úrasztalára való edények részben előbbi évekből megvoltak már Réczey Gábor és Szabó Bálint gondnokok adományából, részben későbbi években jutottunk hozzá Szopry György és neje, továbbá özv. Tóth Sándorné és ifj. Cser Gábor és neje jóságából.

Az építkezés befejezésének költségeire a presbitérium 30000 P-s dollárkölcönt vett fel a Pesti Hazai Első Takaréktól, 25 évi letörlesztésre. Ebből az összegből rendezést nyert Bánszky építész követelése és egyéb rövidlejáratú kölcsöneink. Súlyosnak látszott ugyan ez a kölcsön, évi 2800 P-s részletével, de mi *hittünk és nem aggodalmaskodtunk!* Jelszónk: "Velünk az Isten!" - Pár év múlva a Kultuszminisztérium, nagy terheinket látva, olyan összegű törlesztési segítyt folyósított a pestszentimrei református egyház részére, hogy ez nagyobb részben fedezi az évi törlesztési összegeket.



A templomépítő presbitérium, ülősor: Szödy Mihály, Kasos János, Ócsay Pál gondnok, Széky Endre lelkész, Bodnár Ödön templomépítési gondnok Orbán Kálmán községi jegyző, Kóka Ferenc, álló sor: Kun Jenő, Horváth Lajos harangozó, Veress Mihály, Józsa Imre, Jakab István, Csémy Károly, Sárközi Ferenc, Szabó József. Felsősor: Sinka Ferenc, Tóth József, Berecky Endre, Mészáros Gedeon, id. Cser Gábor, Verebi István.

A templomi éneklés kísérésére Bodnár Ödön templomépítési gondnok jószívvel átengedte harmóniumát, amíg a gyülekezet kedvező vétel folytán hozzájutott a most is használatban lévő orgonájához. Nem hallgathajuk el, hogy ennek 1000 P-s vételárát is önkéntes adományokból teremtettük elő, rövid idő alatt!

Ime, így épült fel, alig két év alatt a soroksárpéteri-i református templom. Bizony, a Lélek dolgozott itt közöttünk, a szegények községében és a Lélek meggazdagított bennünket!

A PARÓKIA ÉPÍTÉSE

Amikor a templomépítés megkezdődött, még csak gondolni sem mertünk paplak építésre! Úgyis olyan emberfeletti feladatnak látszott a csupa gyárimunkásokból, szerénykeresetű egyháztagokból álló gyülekezetnek a templom felépítése,

akiknek körében pár évvel előbb még azon folyt a vita, hogy 2 kg kenyérliszt ára legyen-e az évi egyháziadó összege vagy 4 kg ára...



*dr. Ravasz László püspök, Mocsy Mihály esperessel és Göde Lajos
bpesti lelkésszel hivatalos látogatáson. 1928.*

a lelkész közmondásossá váló találékonysága oldotta meg ezt a kérdést is. Hónapokon át járt a minisztériumokba, míg egyszer aztán jelenthette, hogy *díjtalanul* ki van utalva a templom és a paplak építéséhez 45 köbméter épületfa. Így már nem is volt többé nehéz a parókia megépítése sem. A parókia falainak felhúzása, az ácsmunkák elvégzése vállalkozói haszon nélkül ment, csak a munkabéreket kellett fizetni az egyháznak, téglá volt bőven, faanyag annyi, hogy még ajtóra, ablakokra, padlóra is bőven jutott! Mire a templom tető alá került, teő alatt volt a parókia is! lelkes emberek elvégezték a zsuzási munkákat, jó emberek megcsinálták az ajtókat, az ablakokat - Isten nevében! Kovács Károly egymaga 10 db ajtótokot és borítást, Török Bálint két ablakot, Tomecz Lajos két ablakot és ajtókat készített a parókiára.



A készen álló paróchia

Ujj Benő közművesmester családjával megépítette a gazdasági épületet, Bánszky Mihály díjtalanul épített pincét és mire itt volt július elseje, beköltözésre készen állt a paróchia. Volt benne két szoba és a szükséges mellékhelyiségek, volt benne egy olyan nagy tanácsterem, hogy ez hosszú évekig elégnek bizonyult a különböző gyűlések és összejövetelek megtartására és az egyesületi munkáknak a befogadására.

Néhány év múlva megvette az egyház a paróchia kicsiny telkének bővítésére azt a 150 öles telket, melyet annak idején fedezethiány miatt nem tudott megvenni az eredeti tulajdonostól. A vételárhoz felhasználtuk azt az 1000 P-s segélyt, amit a Püspök urunk 1929-ben juttatott az egyházközségnek.

Ma a helyzet az, hogy 400 öles telken fekszik a templom és 400 ölon van a paróchia is. A közelmúlt időben a Székesfővárosi Közmunka Tanács köztérnek nyilvánította a templom és a paróchia telkét és azt a 800 öles területet is, amely a templom és a parókiától a Bernát-utcaig terül el. Így aztán egy olyan tér kiképzésére nyílik majd alkalom, amely sokszoros mértékben emelni fogja gyönyörű kis templomunk érvényesülését a jövőben.



*Ócsay Pál gondnok. 1921-1933.
Éles Albert gondnok. 1931-1937.*

AZ EGYHÁZ ANYÁSÍTÁSA

Az első 10 év után, 1926-ban a péteri fiókegyház számbelileg úgy megerősödött, a lelkészi teendők úgy felszaporodtak, az épülő templom és parókia a híveknek olyan mérvű áldozatkészségére mutattak, hogy az egyházi felsőbb hatóságok elérkezettnek látták az időt az egyházi önállósításra, amint mondani szokták: a fiókegyház anyásítására. a presbitérium is, a közgyűlés is egyhangú határozattal mondta ki az anyásításra vonatkozó határozatot, ugyanígy egyhangú határozattal fogadták el a megszervezendő lelkészi állás javadalmát. A díjlevelet az egyházmegye és kerület jóváhagyta és engedélyt adott a lelkészi állás betöltésére. Annál inkább, mert ekkor már a lelkész az Országos Földbirtokrendező Bizottság útján megszerezte a gyáli határban fekvő 30 hold javadalmi földet, részben a lelkészi, részben a kántori javadalom céljára.

1926 december 5-én volt a lelkészavató közgyűlés, amelyen az egész gyülekezet egyemberként, lelkesen és hálásan állt Széky Endre mellé és az ő egyhangú meghívása mellett foglalt állást, mert jól látta önzetlen szolgálatait, amelyeket az egyház megszervezése, az országos gyűjtés sikeres irányítása, a templom és a parókia építése körül végzett. A meghívást megleghangú sürgönnyel adták tudtul a lelkésznek, aki ebben az időben Cegléden és Debrecenben gyűjtőkörúton volt.

A meghívás ellen természetesen fellebezést nem adtak be és így Mocsy Mihály esperes kiadta az engedélyt a lelkésznek az állás betöltésére. Felejthetetlen szép ünnepléssel, fáklyás lampionos menettel fogadta a gyülekezet és a Dalárda lelkészét a megérkezés alkalmával a vasútállomáson. Pár hét múlva pedig, 1927 január 10-én megtörtént a hivatalos beiktatás is.

Az egymás után következő egyházi események, harangszentelés, csillagfeltétel, parókia és templomszentelés, az egyházköztség dícséretre méltó fejlődése, az egyházi egyesületek megszervezése és áldásos tevékenysége bizonyítja, hogy a fiókegyház anyásításra valóban megérett és hogy sem a lelkész sem a gyülekezet nem állt meg az egyházépítés munkájában mind a mai napig.

Mint ügyeskezű szervezőt és higgadt lelkű pásztort, Széky Endrét több ízben bízták meg felettesei különleges szolgálattal. Így pl. a kisperest lelkész nyugdíjazása után félévig őt rendelte ki az egyházmegye esperese Kispestre adminisztrátornak. Két év múlva a nagy zavarokkal küzdő pestlőrinci egyházban kapott hasonló megbízást. Mindkét helyen komoly mozgalom volt az ő meghívása irányában. 1938 őszétől az Országos Református Szeretetszövetség lelkésztitkári szolgálatát látta el.



Széky Endre a templomépítő lelkész. A gyülekezet első lelkipásztora.

Ebben a minőségben megfordult mintegy 100 gyülekezetben az ország legkülömbözőbb részein, előadásokat tartott prédikált, intézmények megalapításában tevékenykedett, mert ebben a munkakörben is református egyházának erősítését és közvetett szolgálatát látta. Oroszlánrésze volt a Szeretetszövetség pestszentimrei szeretetházának páratlan kiépítésében: hat

év alatt 9 értékes ingatlan került a szeretetmunkák szolgálatába és a Szövetség legnagyobb létszámú intézete lett a pestszentimrei otthon. Alighogy megépült az emeletes Nyugdíjasotthon, már újabb és még impozánsabb intézmény létesítésére nézve kezdte meg a tárgyalásokat. A közeli jövő majd meghozza erre is a megoldást.

Az egyház lényeges mértékű erősödésére vall az is, hogy 1938. március 1. óta segédlelkésze van a gyülekezetnek, részben a hitoktatási munkák részben a gyáli és fgelsőpakonyi fiókegyházak lelkeszi munkáinak, részben pedig a szeretetházi teendők ellátására. A segédlelkészi állás terhét idáig az egyház és a szeretetház viselte, azonban 1941. májusától állandó káplántartó helyé lett Pestszentimre és így a segédlelkészi fizetést ettől kezdve a Református Konvent fedezi. - Ime, a kis soroksárpéterii fiókegyház odáig fejlődött, hogy két lelkeszi munkás dolgozik már benne és két fiókegyház van gondozása alatt! 25 évvel ezelőtt ő szorult gondozásra, ma, 1941-ben ő terjeszti ki védő és gondozó kezét más kis egyházak fölé!



Bodnár Ödön templomépítési gondnok 1925-1927-ig, kántor 1927-1937.

Rendezést nyert a kántori állás is, amelyen az anyásítás előtt szinte évenként változtak a pályázók. Sebestyén Bálint után Gera János, majd Koritsánszky Ferenc, Rózsa Sándor, Röhrig Dániel, Bíró László végezték a kántori teendőket. Egy évig Széky Endréné tiszteletes asszony látta el a harmóniumozást. 1927-ben pedig Bodnár Ödön lett az énekvezér, aki 1937-ig töltötte be ezt a tiszteket, éveken át teljesen díjtalanul. - Az ő igazgatói kinevezése és áthelyezése óta Feké Kálmán okl. ének- és zenetanár az egyház kántora.

A KULTÚRHÁZ ÉPÍTÉSE

A templom és a parókia megépítése, a harangok és az orgona megszerzése után egy más irányú szükséglet kezdte foglalkoztatni az egyház vezetőségét. Egyre jobban égetővé vált egy olyan nagyobb helyiség szüksége, ahol az egyháztársadalmi munkák, mint pl. vallásos estélyek, teaestélyek, kulturestélyek, műkedvelő előadások, takarékegylet munkája zavartalanul, saját otthonban folyhatna. A tanácsterem a parókián kétségtelenül jól megfelelt egy darabig ilyen szempontból, hiszen hosszú éveken át ott voltak a presbiteri gyűlések, nőegyleti bibliaórák, cserkészcsapat otthona, vasárnapi iskola, dalárda énekórái, a Szeretet-asztaltársaság befizetése stb. Azonban nyilvánvalóvá vált, hogy az egyre szélesebbé váló munkák megkívánják valami nagyobb helyiség vagy helyiségek létesítését, valami Református Otthon, vagy Olvasókör vagy Kultúrház építését vagy vásárlását. Annál inkább kellett ez, mert a katolikus társadalomnak ebben az időben jól virágzó intézménye volt a Róm. Kath. Társaskör, ahova szívesen eljártak nemcsak ifjaink, hanem református vezető embereink is. "Tenni kell valamit!", mondtuk mindnyájan, de nem volt sokáig megfelelő ingatlanvételi lehetőség.

Végre 1934 elején ölünkbe hullott a megoldás: eladóvá vált a Vasut-utca 48. sz. alatt épült mozi-ház, amelyre senki más nem jelentkezett vevőnek az egyházon kívül. Olcsón, 5.100 P-ért jutottunk hozzá a hatalmas téglapépülethez, amely központi fekvésénél fogva és nagy méreteivel kiváló megoldási lehetőséget nyújtott arra, hogy belőle építsük meg a régi óhajnak megfelelő *Református Kultúrházat*. A vételár nagyobb részét 3.000 P-t mint lassan törlesztendő adósságot átvállalta az egyház a Budapesti Kisipari Hitelintézetnél az eddigi tulajdonosoktól, a többit pedig pár nap alatt előteremtette a pestszentimrei reformátusok hagyományos áldozatkésztsége, hithűsége és alkotókedve.

A Kultúrház építésénél a munka oroszlánrészét és az agitációt, meggyőzést, toborzást és a lelkek ébresztését legnagyobb mértékben Gáti Károly nyug. rendőrtiszthelyettes végezte, aki mint a Kultúrális Egyesület örökös tagja 200 P-s adománnyal kezdte meg az adakozások sorát. Molnár Antal gyógyszerész, aki a megindulástól a mai napig mint elnök vezeti a Kultúrház ügyeit, nejével együtt mint örökös tagok 200-200 P-t adományoztak a Kultúrháznak. Az ő nagy társadalmi súlya, anyagi függetlensége, szónoki készsége a további időkben is igen nagy helyzeti előnyt jelentett a Kultúrháznak. Az alapító tagok sorában Széky Endre lelkész, Bodnár Ödön kántor, Éles Albert gondnok, özv. Tóth Sándorné 100-100 P-t, Szécsy Pál és neje 130 P-t, Sárközy Ferenc, Nagy József, Szathmáry Sándor, vitéz Aranyi Gergely, Földváry János, Tóth Gyula tanító presbiterek, azután Bácsi János, Tólos Jánosné, ifj. Endrédi János, Fehérvári (Fritz) József, Bilicska Béni, Ref. Nőegylet,



Molnár Antal a Kultúrházegyesület elnöke és örökös tagja.

Goralkó Gyuláné, Csaplár János, Kádár András, Árvay Zsigmondá Pándy Gyula, Menyhárt Mihály, Menyhárt Imre 50-50 P-t adományoztak. A Kultuszminisztérium is hozzájárult 1.100 P-s segállyel a Kultúrház létesítéséhez.

Ezek a nagy összegek még nőttek a 10-20 P-s adományokkal és lehetővé tették a vételár készpénzrészének gyors kifizetését. Az ingatlan megvételét a presbitérium és a közgyűlés óriási lelkesedéssel határozta el. A vétellel azonban még csak a dolgok legelején voltunk. Hiszen az ablak nélküli mozihelyiség igen messze volt akkori állapotában attól, amire nekünk szükségünk volt! Honnan vesszük elő az átalakításhoz és a hozzáépítéshez szükséges újabb ezreket, a berendezést, asztalokat, székeket, villanyvilágítást, könyvtárat, színpadot és a többi dolgokat?

A református társadalom vezetői a Kultúrház létesítésével nem kifejezetten egyházi, vagy vallási intézményt akartak, hanem a reformátusok társadalmi életnek és az egyesületi munkának óhajtottak otthont létesíteni. Ennek a célnak megfelelően megalakult a "Pestszentimrei Ref. Kultúrház Egyesület",



Gáti Károly a Kulturházegyesület tiszteletbeli elnöke és örökös tagja.

amely célja, belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabálya szerint: "a helyi egyház erkölcsi és anyagi érdekeit előmozdítani. Tagjaiban az evangéliumi keresztyénség szellemét, öntudatát és erőit kifejleszteni, a magyar nemzeti élet minden megnyilvánulásában tagjait munkába állítani".

A Kulturházegyesület kibérelte az épületet az egyháztól és magára vállalta a továbbépítés, alakítás, fenntartás minden gondját-baját, vállalta a továbbfejlesztéshez szükséges összeg előteremtését, a meglévő adósságok törlesztését, azzal a kimondott céllal, hogy 10 év alatt mindent rendbehozva és a terheket kifizetve adja majd át az egyháznak, az akkori vezetőség tetszésére hagyva, hogy ebben a formában és rendeltetéssel akarja-e tovább fenntartani a Kulturházat vagy más alapon kívánja azt felhasználni.

A jól megválogatott első vezetőség magában foglalta a református társadalom minden, munkára és szolgálatra kész tagját. Hűséges munkájuk és sok tanácskozásuk és áldozatkészségük nyomán 1934 júniusára teljesen készen állt a Kulturház és megtörténhetett annak ünnepélyes felavatása. Nagy örömben zsibongott a nagy tömeg a hatalmas teremben és lelkesülten halgatta az ünnepély szónoklatait, akik valamennyien nagy elismeréssel méltatták az új intézményt, mint a pestszentimrei reformátusok összetartásának és áldozatkészségének fényes bizonyítékát.



A kultúrház.

Az elmúlt évek alatt számtalan nagyszerű összejövetel, vallásosestély, hazafias és egyházi ünnepély, teaestély, hangverseny, kultúrestély, műkedvelőelőadás, baráti összejövetel, vacsora és konferencia zajlott le a Kultúrház falai között. Alkalmat ad a napi munkából hazatérő, társaságot, szórakozást kereső embereknek egymás megtalálására, biliárd, ping-pong, vagy teke-pálya mellett a munka után megtárgyalják a nap eseményit, a férfiak elhozzák feleségüket és szolid környezetben szórakozási alkalomhoz jutnak a Kultúrházban. A nevéhez méltóan a Kultúrházban megtalálhatók a napilapok, az egyházi és egyéb folyóiratok és mindenki rendelkezésére áll a 600 kötetes könyvtár is, amelyet a korán elhunyt Sinka István egyesületi titkárunk kezdeményezett és szervezett meg.

Itt tartja dalóráit a református Dalárda is és itt rendezi egymásután előadásait a Vigalmi Gárda. Otthont épített a Kultúrház az egyház kebelében működő 820. sz. Bocskay-cserkészcsapatnak, amit a fiúk évek során át berendeztek és feldíszítettek. Itt működött éveken át a Szeretet Asztal Társaság, amelynek megszűnése után a Kultúrház Egyesület a maga kebelében létesített "Jóléti Csoportot", hogy tagjait heti bérletek gyűjtésével takarékosagra szoktassa és a begyűlt tőkékből kölcsönt nyújthasson tagjainak.

Örömünkre szolgál, hogy evangélikus testvéreink évenként többször rendeznek előadásokat és teaestélyeket Kultúrházunkban. Otthont adott Kultúrházunk a Leventeegyesületnek, azután több éven át a Nemzeti Munkaközpont helyi szervezetének, a légvédelmi előadásoknak és a nemzeti irányú összejöveteleeknek is.

Az elmúlt hat év alatt igen sokszor szűknek bizonyultak a Kultúrház falai az érdeklődő tömegek befogadására és már többször szóba került a bővítés gondolata. Ugy látjuk azonban, hogy mindaddig, amíg az első építkezésből kifolyólag adósság áll fenn, nem szabad gondolnunk erre. Bízva a jövő fejlődésben

és az újabb nemzedék áldozatkészségében, ezt későbbre hagyjuk, hogy vagy mi, vagy az utánunk jövő nemzedék építse meg a vasútra néző impozáns emeletes Kultúrházat. Az egyesület nyilvántartott taglétszáma jelenleg 278 fő.

Az egyesület jelenlegi vezetősége: elnök: Molnár Antal, gyógyszerész, presbiter, örökös tag; tiszteletbeli elnök: Gáti Károly, örökös tag, ny. rendőrtiszt helyettes; alelnök: Szabó Bertalan presbiter, Sárközi Ferenc presbiter; igazgató: Kun Jenő egyházgondnok, egyben az egyesület pénztárosa is; jegyző: Sággy Lajos s.-lelkész; titkár: Kiszta István presbiter; könyvelő: Krizner Józsefné. - Felügyelő bizottság: Székely Endre lelkész, Fekete Kálmán kántor, Csóh István presbiter. - Számvizsgáló bizottság: Dettling Rezső, Berckly Lajos, Somogyi Lajos. - Könyvtáros: Kun Jenőné. - Gazda: Vágó Géza presbiter. - Választmányi tagok: vitéz Arany Gergely, Bors Józsefné, Boér József, Borbély Sámuel, Csicsó Lajosné, Horváth Józsefné, Menyhárt Mihály, Nagy György, Fekete Imre, Papp Károly, Renner Károlyné, Sass Antal, Sárosy Mihály, Sárosy Mihályné, Somossy János, Sárközi Ferencné, id. Szabó János, ifj. Szabó János, Tury Károly, Kasza Istvánné, Tasnády Frigyes, Töltéssy Kálmán, Töltéssy Kálmánné, Tretyák Tivadar, Árvay Zsigmond, Tatár Gábor, Szemes Simon, Zsolnai Béla, Árvay Sándor, Andorfi József, Nagy Károly, Fodor Jenő, Bohátka Jenő, Buró Pál, Utasi János.

A DALÁRDA TÖRTÉNETE

Székely Endre lelkész Ócsáról való átköltözése után azonnal hozzáfogott az egyesületek megszervezéséhez. Jól látta, hogy a szétszórta élő, egész nap otthonától távol dolgozó, leginkább a munkásosztályhoz tartozó hívek között csak úgy lehet eredményes lelki és egyházi munkát végezni, ha azokat egyesületbe tömörítve összehozza. Egyrészt, hogy megismerjék egymást, összetartsanak, mint reformátusok, másrészt, hogy e révén jöjjenek templomba és vallásos estékre és egyéb egyházi összejövetelekre, felébredjen bennük református öntudatuk, észrevegyék felekezeti kötelességeiket.

Legelőször is énekkar szervezését határozta el, és ebben a munkában lelkes segítő társakat talált Sinka István vaskereskedő és ifj. Cser Gábor egyetemi hallgató személyében. 1925 március hó 15-én alakult meg a "Soroksárpéteri Ref. Dalárda" 22 férfi taggal. Mindjárt a kezdetkor belépett az egyesület az Országos Magyar Dalosszövetségbe, mert nyilvánvaló volt, hogy a kezdő egyesület csak az országos szövetség védő és irányító szárnyai alatt lehet életképes alakulat. A lelkész, hogy jobban megfelelhessen karnagyi munkájának, a Zeneakadémián elvégezte a karnagyképző tanfolyamot azon a nyáron.

Tekintettel arra, hogy a gyülekezet leányai körében nagy kedv mutatkozott az énekkari szereplésre, a dalárda vegyeskarrá alakult át, és egymásután vett részt a környékbeli hangversenyeken és dalosünnepeken.

A legelső és legsikeresebb szereplésünk a dalárda hőskorára esik: vegyeskarunk résztvett a Dalosszövetség Vigadói hangversenyén Budapesten. Soha nem volt olyan nagy létszámú énekkarunk, mint ekkor! Soha olyan zajos sikerben nem volt részünk, mint itt, az ország legelőkelőbb pódiumán! A hatalmas terem tele hozzáértő közönséggel, a zsűriben a legismertebb zenei nagyságok! Mélységes csöndben kezdődött a gyönyörűséges Bach-kórus: "Uram a töredelmes szívet Te szereted", utána magyar dicséretünk: "Ne szállj perbe én velem", végül egy jól összeválogatott magyar népdal-egyveleg, biztosított olyan nagy sikert, hatalmas tapsvihart, ami minden hivatalos bírálathoz és elismeréshez szebb jutalom volt! Egy bronz plakettet őrzünk ennek a kedves napnak emlékéül. - A következő évben Vecsésen szerepelt vegyeskarunk, ahonnan egy művészileg faragott fakupával és hatalmas babérkoszorúval tértünk haza, biztosítva magunknak a Vecsési Dalkör nálunk való szereplését egy későbbi alaklommal.



A Dalárda vegyeskara a budapesti vigadói hangversenyen. 1926.

A következő években szerepelt a Dalárda az Üllői Dalegylet jubiláris dalosversenyén, majd daloskerületünk hivatalos kispesti versenyén, két évvel később ismét Vecsésen egy "Magyar dal" - hangversenyen. Ott voltunk a pestszentlőrinci pünkösdi dalos napon is. Mindenünnen emlékserleget vagy más jutalom-díjat hoztunk haza.



A Dalárda vegyeskara. 1928. Vecsésen.

Jelenleg mint férfikar működik a Dalárda. Az utóbbi évek szereplései közül kiemelkedik a Székesfehérváron megtartott országos dalosverseny, amelyre egyesületünk 33 taggal nevezett be. Egy luxusautóbusszal tettük meg jövetmenet az utat és a résztvevők egybehangzó véleménye szerint, felejthetetlen élményt jelentett számunkra a versenyen való részvétel és mindaz, amiben ott részünk volt. A bíráló bizottság megítélése szerint jó pontszámot ért el egyesületünk. Az elért szép eredményben kétségkívül részes volt Feké Kálmán karigazgatónk, aki a betanításban fáradhatatlanul tevékenykedett.

Dalárdánk a múltban a dalos tevékenységen kívül jelentős műkedvelő tevékenységet fejtett ki. Mint a reformátusságnak egyetlen alapszabállyal bíró egyesülete, az 1925-30. években egymásután hozta színre a legkedveltebb és nagy anyagi és erkölcsi sikereket jelentő színdarabokat és dalműveket. Hogy csak néhányat említsünk, a templomalapköltétkor páratlan sikerrel adták elő dalosaink az "Elnémult harangok" című színművet, majd a "Jánosvitéz", "Gyurkovics Lányok", "Gyurkovics Fiúk", "Nagymama", "Süt a nap", stb. színdarabokat. Anyagi sikereik, tiszta bevételeik olyan összegeket jelentettek a templomalap javára, hogy azok ma egyenest hihetetleneknek hangzanak!



A Dalárda műkedvelői a Gyurkovics fiúkban, középen: Kun Jenőné.

Évi 1300 P körüli tiszta bevételt hoztak ezek az előadások egyházi céljainkra. A Dalárda szinte csak morzsákat használt fel ezekből a hatalmas összegekből saját céljaira. Az Aranykönyvben az első helyet tulajdonképpen a Dalárda biztosította magának, mert éveken át mintegy 8000 P-t juttatott az egyháznak.

A kispesti dalosnapon való szereplés emlékéül Berger Mária kispesti református úrleány díszes fehér selyem zászlót készített a Dalárdának, amelynek ünnepélyes felavatása 1931 pünkösdjén volt a templomban. Ezt követte a Kalina-vendéglő udvarán megtartott zászlószög beverési ünnepély. Fényes és előkelő közönség jött el erre az alkalomra Kispestről is, helyből is és több neves énekkar vett részt az ugyanekkor megrendezett hangversenyen. Schmidt Gusztávné zászlóanya 300 P adományán kívül a zászlószögmegváltási összegekből 1000 P folyt be és ebből a legnagyobb részt az egyház kapta meg. Kiemelkedik a sok kisebb-nagyobb előadás és hangverseny sorából az a dalosünnepély, amit az egyesület 1935 nyarán rendezett a 10 éves jubileum alkalmából. Hívó szavunkra eljöttek a környékbeli dalárdák mind és ünnepünkön tudásuk javát adták a hallgató közönségnek. Megjelent az ünnepen Fröhvirt Mátyás dalosszövetségi elnök is, aki meleg szavak kíséretében adta át Széky Endre karnagynak a Dalosszövetség elismerő oklevelét a 10 éves jubileum alkalmával.



A Dalárda vegyeskara a kispesti dalosversenyen, középen: Berger Mária zászlóadományozó.

A gyülekezet pedig a Nőegylet lelkes közreműködése folytán új palásttal lepte meg a lelkész-karnagyot. Oklevelet kaptak a régi dalosok, valamint az egyesület

vezetősége is: Bodnár Ödön elnök, Horváth József alelnök és Szathmáry Sándor vezetőségi tag.

Felejthetetlen élményt jelent számunkra a cseh rabságból felszabadult Kassa városában megrendezett dalosünnep 1939 nyarán. Mintegy 34 taggal szerepeltünk itt és boldog szívvel jártuk be a nagy fejedelem városának utcáit és tereit mindnyájan és elhelyeztük községünk koszorúját II. Rákóczi Ferenc sírjára.

Dalárdánk történetébe tartozik annak a megemlézése is, hogy volt idő, amikor működött egy "Presbiteri énekkar" is, amelynek tagjai szinte kivétel nélkül a presbitérium tagjai közül kerültek ki. Ez az énekkar a templomban és a temetéseken énekelt.

Ide tartozik a zenekarról való megemlékezés is, mert Cser Gábor mérnök a Dalárda tagjaiból szervezte meg ezt a zenei együttest. Körülbelül 3 évig működött. Műsoros estéyeinken szerepelt jól összeállított műsorszámokkal, komoly kultúrális munkát végezve.

Dalárdánk az elmúlt 20 év alatt megszámlálhatatlan alkalommal szerepelt a templomban, hazafias ünnepek alaklmával, a Kultúrház és a Szeretetházak avatásakor, temetéseken, esküvőkön, baráti összejöveteleken stb. A községnek egyik legrégibb kultúrális egyesülete. - A jelenlegi vezetőség: Elnök: Szabó József községi főjegyző, társelnök: Csóh István presbiter, karigazgató: Fekete Kálmán, karnagy: Székely Endre, alelnök: Horváth József presbiter, titkár: Kasza István presbiter, pénztáros: Kozma László presbiter, ellenőrök: Nagy Mihály, Nagy Károly, Nőger József, zászlótartó: Berecky Lajos, kottatáros: Buró Pál.



A Dalárda Zenekara: ifj. Éles Albert, Sinka István, Cser Gábor karmester és szervező, Bán Gábor, Szabó Lajos, Perlaki Béla, Csémy Károly.

A TAKARÉKEGYLETEKRŐL

A Pestszentimrei Református Egyház külső-belső megépülésének az evangéliumi erőkhöz kívül az egyesületek voltak a legfőbb tényezői. Ezeknek az egyesületeknek a méltatásából nem maradhat ki a takarékegyletekről szóló beszámoló sem. A lelki kapcsolatokon kívül jelentős szerep jutott az anyagi kapcsolatoknak és annak a nem megvetendő jelentőségnek, amit az egyházunk kebelében működő takarékegyletek elértek.

1932. januárjában a lelkész, Földváry János és Berecký Lajos presbiterekkel megalakított egy kis takarékegyletet, a tanácsteremben, azzal a céllal, hogy a templombajáró hívek itt gyűjtsenek és ne a kocsmákban működő ú. n. spóregyletekben. Az első évben mindössze 21 tagunk volt és ez a szám is év végére 17-re olvadt le, azonban a következő esztendőben már 100 felé járt a tagok száma, 3-ik évben ennek a kétszerese, 4-ik évben már háromszorosa volt a tagok száma. Ekkor már ketté kellett osztani a Szeretetasztaltársaságot, egyik fele a tanácsteremben, másik fele a Kultúrházban folytatta működését, egymástól teljesen független vezetőséggel. az utolsó évben 50000 P körül járt a Szeretetasztaltársaság betétforgalma. Nem tudom kellőleg méltatni azt a sok segítséget, amit szükség és baj alkalmával nyújtott a takarékegylet a tagoknak. Az sem megvetendő, hogy kisiparosaink és kiskereskedőink milyen könnyen jutottak kölcsönhöz, amikor arra rászorultak. És ki tudja megmondani, hány helyen jelentette a karácsonyi gondok megenyhítését, amikor karácsony táján kézhez kapta a tag takarékoságának a gyümölcsét 1-2-300 P-t, tehát egy olyan összeget, amivel könnyen fel tudta ruházni magát és családját. A Szeretetasztaltársaságnak a feloszlása után, Kultúrház egyesületünk szervezett tagjai körében "Jóléti Csoprtot". A Jóléti Csoportban a tagok éppen úgy gyűjthetnek heti betéteket, mint azelőtt a Szeretet-asztaltársaságunknál és a begyűlt összegek épp úgy kihelyezhetők a tagoknál kölcsönképpen, csak az eddigi magas kamatok megszűntek és itt kezelési költségek fizetendők. Természetesen, itt sokkal szigorúbb elvek szerint kell eljárni a vezetőségnek a kölcsönök kihelyezése alkalmával, jól kell ismerni a tagok fizetőkészségét és fizetőképességét, erkölcsi bonitását, mert itt egyetlen egy "befagyott kölcsön" felboríthatná a Jóléti Csoport működésének nyugodt menetét. Az a szerencsénk, hogy olyan vezetőség áll a Jóléti Csoport élén, hogy ilyen meglepetésektől - emberi számítás szerint - nem kell tartanunk. A Jóléti Csoport vezetője jelenleg Kun Jenő egyházzgondnok, - a pénztárnoki teendőket Bereczky Lajos presbiter

látja el, aki a kezdet kezdetétől szerepelt a takarékosági mozgalom terén. Horváth József a csoport jegyzője, Papp Károly pedig ellenőre. Mindketten régi, kipróbált hűségű emberei ennek a munkának, pontosak, szívesek, és körültekintők. A Jóléti Csoportba első évben csak 62 tag, a második évben azonban már 125 tag iratkozott be, valamennyien a Kultúrház egyesületnek a tagjai. Hálával és nagyrabecsüléssel gondolunk az alapítókra, bizalommal és támogató készséggel tekintünk a mostani vezetőkre. Önzetlen fáradozásukért, egész éven át figyelmes munkában eltöltött vasárnapi óráikért igazán megérdemlik az elismerés babérját mindnyájunktól.



A Pestszentimrei Ref. Dalárda. 1935.

A CSERKÉSZCSAPAT

Az 1931. év őszén megjelent a parókián néhány lelkes fiú azzal a kéréssel, hogy cserkész csapatot szeretnének alapítani az egyház kebelében. Helyiséget, vezetőt kérnek. Nem tartják helyesnek, hogy református fiúk idegen csapatba lépjenek, mert ez könnyen oda vezethet, hogy az ottlévő református fiúk saját vallásukkal szemben közönyösek lesznek, ha ugyan egészen el nem idegenednek. Vannak elegendő diákok és tanoncok, akik belépnének a csapatba és cserkész munkát szeretnének indítani. A kérelem olyan komolyan hangzott, a megjelent fiúk szeméből annyi állhatatosság sugárzott ki, hogy a lelkész megkezdte a szervezési munkát. A presbitériumban Csóh István indította meg a támogató mozgalmat. Cserkészotthon lett a tanácsterem, ahol a többi egyházi munka is otthont kapott. Vezető lett maga a lelkész aki szokott aktivitásával feküdt neki a szervezésnek, mert jól látta a cserkészlet lélek és jellemformáló erejét. azt is

jól látta, hogy ezzel a munkával sok fiúnak a lelkét lehet az egyházhoz közelebb hozni. Hogy az új feladatnak jobban megfelelhessen, megszerezte a cserkésztszti képesítést is, elvégezve 1932. nyarán a Hárshgyi tisztitábort. Két őrshen indult meg lendületesen a cserkészmunka, daltól hangzott esténkint a parókia és környéke, vidám játék és komoly munka, szórakozás és tanulás töltötte be a fiúk estéit a cserkészszórákon.

A Cserkészszövetség kiküldött ellenörzői megállapították néhány hónap múlva, hogy a kis sereg tényleg "jó munkát" végez, és így hamarosan megkaphatta csapatunk az igazolást 820. sz. Bocskay-cserkészcsapat néven. A presbitérium lett a szervezőtestület, ami azt jelenti, hogy a csapat működéséért teljes anyagi és erkölcsi felelősséget vállal úgy a Szövetséggel, mint bárkivel szemben. A csapatmunka közvetlen felügyeletére megalakították az ú. n. szervező bizottságot, melynek hivatása az, hogy védőleg és pártolólag, ha kell, fegyelmezően álljon a csapat mögött és segítsen azoknak a feladatoknak a megoldásában, amelyek a csapat életében előkerülnek. A lelkész legjobb segítőtársai voltak Borbély Béla segédtsz mellett Borbély Ferenc, Bogdán Lajos, Walter Béla, Tóth Gyula őrshezetők.

Ha már most visszatekintünk a Bocskay cserkészcsapat életére, a következő eredményekről számolhatunk be: Első nagytábor: Gerjen-Dunasziget, 22 fiúval. Felejthetetlen szép élményekkel, az *első tábor* minden szépségével és romantikájával! Azt hiszem, nemcsak a résztvevő fiúk, hanem a látogató szülők emlékezetében is kitörölhetetlen kedves nyomokat hagyott ez a táborunk.



A 820. sz. Bocskay Cserkészcsapat özv. Tóth Sándorné zászlóanyával. 1933. pünkösöd.

De nem felejtik ezt el a gerjeni atyafiak sem, akiknek tiszteletére tábortűz mellett előadták fiaink a "Hét fakeszt" című hazafias színdarabot páratlan nagy siker mellett, 1932. nyarán.

A következő 1933-as év kétszeresen emlékezetes marad a csapat életében.

Özv. Tóth Sándorné, az egyház Tábita-lelkü asszonya, nagy áldozatkészséggel díszes zöldselyem zászlót készített a csapatnak, hogy az augusztusban megnyíló Gödöllői Jamboree-re már zászlóval vonolhassanak fel a fiúl.

Soha nem felejtjük el azokat a gyönyörű szavakat, amelyeket Éry Emil, a Cserkészszövetség vezető tisztje intézett a zászlóavatási ünnepélyen a zászlóanyához özv. Tóth Sándornéhoz: "Erre a zászlóra éppen olyan szeretettel és megbecsüléssel tekint a Magyar Cserkészszövetség, mintha főhercegnő vagy híres történelmi nevet viselő család tagja adományozta volna!" .



Az első cserkész tábor Gerjen, Dunasziget. 1932.



Soroksári tábor. 1934.

Egyik képünk kedves cserkészfiai között örökíti meg a jóságos lelkű Tóth nénit, aki egyszerû asszony létére is megértette a fiú-lelkek romantikus világát és tőle telhetően mindig támogatta a Bocskay cserkészek minden megmozdulását. Emléke örökre áldottan él szívünkben!



Özv. Tóth Sándorné cserkész-zászlóamya, az egyház Tábittha lelkű özvegyasszonya. Még halála után is szeretett református egyházára gondolt, 4700 P értékű házát az egyházra hagyományozta.

A Jamboreen csapatunk 18 fővel vett részt. Az a sok látnivaló a világ minden tájáról összesereglett cserkészek sátraiban, mindennapi életében, a bûbájos hangulatú tábortûzek, a sokféle színes élmény, a "csencselés", az idegenekkel való csere-bere, az a mozgalmas élet, amely ott mindenfele zajlott, azt a meggyőződést váltotta ki belőlünk, hogy mindez megérte a sok készülődést, no meg a költséget.

1934. nyarán a soroksári Dunaágban levő kis szigeten tartottunk egyhetes tábor 8 fiúval. 1935. év nagy fellendülést jelentett csapatunk életében, ifj. Turcsányi Pál segédtiszt és ifj. Gáti Károly rajvezető új életet vittek a csapatba, toborzás folytán megnőtt a létszám, anyagilag is rendbejöttek a dolgok, amit nagymértékben elősegített a farsangi "Bocskay-elit bál" és a kitűnően sikerült "Iglói diákok" előadása. 1985-ben Balatonkenesén rendezték meg a Bocskayak minden tekintetben jól sikerült nagy táborukat 25 fővel.



Csóh István presbiter a cserkészlet megindítója, a Dalárda elnöke.

1936-ban kerékpáros mozgótábor rendeztek a fiúk Tiszaug alatt a szőke Tisza partján. 1937. az első *külföldi tábor!* Kevesen tudják utánunk csinálni: *10 nap Bécsben 28 P-ért!* Megnéztünk mindent, ami bennünket, magyarokat a híres nevezetes Bécsben érdekelt. Megcsodáltuk impozáns szép templomait, a Habsburgok híres Burgját, a Stefans-kirchét, a császársírokat, Schönbrunn és állatkertjét és minden látványosságát. Mindezt olyan csekély pénzért, amit a 10 fiú könnyen elő tudott teremteni, annál is inkább, mert a csapat jó lelkű barátai ez évben is szép összeggel jöttek segítségére az anyagiak előteremtése tekintetében. A cserkészlet nélkül ugyan hányan jutottak volna el Bécsbe a pestszentimrei fiúk közül?...



Dunavecsei tábor 1938.



Bécsi tábor a vén Duna partján. 1937.



*Kirándulás a felszabadult Fülekre.
1939.*



*A Somoskői várban, Szabó Bertalan
szerv. biz. tag és Simon Mihály
látogatók a fiúkkal 1939.*



*Bocskay-cserkészek a somoskői
bazaltömléseknél. 1939.*



*A Bocskay-cserkészek megszállták
a cseh bunkert.*

Igen jól sikerült tábor volt a dunavecsei nagy táborunk, ahol Tóth Béla kiscserkészvezető és Fritsch Lajos segédtiszt kiváló szervező munkéja éreztette minden tekintetben a jó hatását. az itt eltöltött szép napokról nemcsak fényképek, hanem *mozgóképek* beszélnek és őrzik meg a jövő nemzedék számára annak kedves élményeit. (1938.)



Ráckevei tábor a kerekerdőben. 1940.

Az 1939. évi nagytábort a felszabadult Felvidék szélére, Somoskőújfalura vittük. Hadd lássák meg a cserkészfiúk az átkos emlékü trianoni határt, a betonfedezékeket, amelyeket olyan sok pénzzel és hallatlan anyagpazarlással építettek meg Trianon dédelgetett kedvencei, a csehek és amiket olyan egyszerre semmivé tett a Magyar Igazság érvényrejutása az első bécsi döntés alkalmával. De nem csak a közelmúlt szomorú emlékü dokumentumait nézték meg fiaink, hanem a távoli magyar történelem szép emlékeiről beszélő régi várkastélyok romjait is. Salgó várát, Somoskő várát, a híres bazaltömlésekkel, Fülek várát az eltűnt trianoni határon túl... Erről a táborról is film készült az új cserkésznemzedék részére. Ezután a hegyes, erdős nagytábor után újból dunai vizitábor következett 1940. júliusában a Ráckevei Duna-ágban.

A cserkész támogató hívek közül kiemeljük Frank Lajosné jóakarónk személyét, aki éveken át rendezte a nagysikerű cserkész előadásokat és türelmesen tanította a szerepeket a fiúknak.

Összegezve a 10 évi cserkész munka eredményét, azt kell mondanunk, hogy szép volt, jó volt, érdemes volt!

A NŐEGYLET

Egyházunk életében, a legelső időktől kezdve jelentős szerepet játszottak hithű, áldozatkész, imára és munkára kész asszonylelkek. Idővel jobbnak látszott egyesületbe tömöríteni, összefogni ezeket az egyes lelkeket, hiszen jól látjuk,

hogy összefogás, együttmenetelés még a kicsiny erőket is nagy munkateljesítményre teszi képessé. Így jutottunk el ahhoz a gondolathoz, hogy megszervezzük gyülekezetünkben is a nőegyletet és azt a magyar református nagyasszonyról, Lorántffy Zsuzsannáról nevezzük el. Az egyesület eleinte bibliakör formájában élte életét. Hetenként összejöttek az Igére szomjazó asszonyaink, házi istentiszteletekre, utóbb néhai Tóth Sándorné Jenő-utcai kis hajlékában és itt beszélték meg bibliaóra után a teendőket a gyülekezeti életre vonatkozóan. Mivel ezekben az időkben a lelkész neje orvosi munkájával egészen le volt kötve, Szathmáry Sándorné lett a Női kör elnöke, aki mint feleség, családanya és hitelszövetkezeti tisztviselőnő, sokféle elfoglaltsága közepette mindig tudott időt és alkalmat szakítani a nőegyleti munka irányítására és a benne való részvételre. Úttörő volt ő ebben a szerepben és mint ilyen, nagymértékű munkát végzett az egyesület életében.

Idővel sor került a nőegyleti munka alapszabályszerű megszervezésére. Az alakuló gyűlésen megállapították az alapszabályokat, amelyeket a helyi presbitérium is, az egyházmegyei közgyűlés is jóváhagyott. Elnöknővé ekkor Mihály Pálné áll. tanítónőt választották meg, akinek a működését az igen jól sikerült műsorokkal megrendezett teaestélyek teszik emlékezetessé. Barta Istvánné kolléganőjének segítségével nívós műsorú gyermekelőadásokat rendezett. A bibliaköri munka is egyre nagyobb számú érdeklődőt vonzott magához, és így az egyház tanácstermében kellett megtartani az összejöveteleket, ahol harmónium volt és így az éneklést vonzóbbá lehetett tenni. Erre az időre esik a Kultúrház építése, amelyből a Nőegylet ugyancsak kivette a részét. Ellátta az asztalokat terítőkkel, gondoskodtak a teaestélyekhez és a konyhára szükséges edényekről, jelentős készpénztámogatást is nyújtottak a Kultúrháznak.

Harmadik elnöknő Bodnár Ödönné volt, aki igen nagy ambícióval, ötletekben gazdag lélekkel vette kezébe a munka irányítását. A teaestélyeken kívül műkedvelői előadásokkal is növelte a Nőegylet bevételeit. Olyan műkedvelő gárdát szervezett és működtetett két éven át, hogy azok készek voltak akár sorozatos előadások rendezésére is. De a leglényegesebb és legáldásosabb volt az ő elnöksége idején az a munka, amellyel megszervezték a gyülekezetben a rendszeres adakozást az ínséges, sokgyermekes református családok és az elhagyatott szegény öregek istápolására. A Nőegylet buzgó és áldozatos lelkű tagjai vállalták, hogy a református családok részéről felajánlott havi szegényfilléreket összegyűjtik.



A Lorántffy Zsuzsanna Ref. Nőegylet.

ölősorban: Molnár Antalné, Bodnár Ödönné, Szathmáry Sándorné elnöknők.

Az így begyűlt pénzekből aztán segélyezték az arra rászoruló szegényeket. Nagyon szép dolog volt a Nőegylet részéről, hogy a Református Szeretetszövetség itteni aggotthonában elhelyezett 3 támogatásra szoruló magányos özvegyasszonyt, akiknek ellátásáról ma is hűségesen gondoskodik.

Nőegyletünk jelenlegi elnöknője Molnár Antalné, aki munkája kezdetén célul tűzte maga elé azt a szép gondolatot, hogy a templomban megfelelő fűtőképességű kályhát állítsanak. Majdnem 3 éve már ennek a célnak a szolgálatában rendezték a nőegyleti teaestélyeket, vacsorákat, előadásokat és ma már boldog örömmel mutathatunk rá a megvalósult eredményre, a templomi kályhára. A különleges szerkezetű kályha a templomhoz épített kéménnyel együtt 1675 P-be került. Köszönjük a kitartó munkát, a sok áldozatot és lelkes tevékenységet, amellyel a szép célt megvalósították és így sok nagy és gazdag gyülekezetet megelőzhattünk a templomfűtés kérdésének megoldásával.



A Ref. Leánykör, 1935/27-ben, középen Széky Endréné tiszteletesasszony a Leánykör megszervezője.

A vezetőkün kívül hálás szívvel gondolunk hűséges munkatársaikra: Renner Károlyné alelnöknő, Bodonyi Antalné pénztáros, Krizner Józsefné titkár, sok éven át tartó hűséges tevékenységére és áldásos munkájára. Úgyszintén Csóh Istvánné és Vigh Józsefné, Csicsó Lajosné, Mészáros Antalné régebbi, nőegyleti munkásokra. Nevüket beírták kitörölhetetlen betűkkel nemcsak az egyesület, hanem pestszentimrei református egyházunk történelmének lapjaira is.

A Lórántffy Zsuzsanna református nőegylet fennállása óta megrendezett 39 teaestélyt és előadást és 35 vacsorát, egyházi célokra juttatott 2262 P-t, szegénygondozásra fordított 2460 P-t.

Minden évben megrendezte a szegények karácsonyát, segített más egyesületi összejövetelek megrendezésében.

A Nőegylet munkájának ismertetése mellett ki kell térnünk a Leánykör munkájára is. A Leánykör összejövetelein nemcsak a szorosan vett bibliaköri munka folyt, hanem a leányok ismeretkörét és műveltségét növelő felolvasások és megbeszélések is napirenden voltak. Szóbakerültek azok a kötelességek, amellyekkel a református leány egyháza ügyét előmozdíthatja. Rendszeres templombajárás, úrvacsorával-élés, elsőrendű követelmény volt a leányköri tagokkal szemben. Igen értékes munkát végzett a Leánykör életében Sinka Erzsike, mint vezető, majd Lucza Ilonka és később Kun Jenőné. A legutóbbi években pedig Monda Erzsike, Keresztes Juliskával és Mariskával együtt. A Leánykör is többszáz pengő értékű adományt juttatott különböző években egyházi célokra.

AZ EGYHÁZ MAI VEZETŐSÉGE

Lelkész: Széky Endre, - itt szolgált, mint segédlelkész, 1922. októbertől 1924. decemberig - mint helyettes lelkész, 1927. január 1-ig, - mint megválasztott rendes lelkész mai napig. - *Megszervezője és karnagya* a Dalárdának, *megszervezője és vezetője* a 820. sz. Bocskay-cserkészcsapatnak, a Kultúrház-egyesületnek alapítótagja és felügyelőbizottsági elnöke, a Gyál és a Felsőpakonyi Fiókegyházak megszervezője és felügyelőlelkésze. - *A Református Szeretetház felügyelője*, az Országos Református Szeretetszövetség titkára. A helybeli polgári iskola hitoktatója.

Gondok: Kun Jenő, ny. honvédelmi min. tisztviselő, presbiter 1926-tól, gondnok 1939 február hó 1-től. Elnöke volt több éven át a Ref. Dalárdának, Főpénztárosa

volt több évig a Szeretetasztaltársaságnak, igazgatója a Kultúrházegyesületnek, vezeti a Jóléti Csoportot. - Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség pénztárosa, 1938. szeptember óta.

Segédlelkész: Sághy Lajos, itt szolgál 1938. március óta. A presbitérium és a Kultúrházegyesület jegyzője, az elemi és tanonciskola hitoktatója, a Szeretetház lelkésze.

Kántor: Feké Kálmán, 1938. januártól, presbiter 1938-tól, okleveles tanító és kántor, okleveles középiskolai ének és zenetanár.

Presbiterek:

Vitéz Aranyi Gergely, ny. szfőv. alkalmazott, presbiter 1938. óta.

Balázs János, min. altiszt, presbiter 1936. óta.

Bereck Lajos, dohánygyári alk., presbiter 1933. óta, a Jóléti Csoport pénztárosa, a Szeretetasztaltársaság egyik alapítója.

Boér József, ny. csendőrtiszt helyettes, pr. 1936. óta.

Bohony János, mentőaltiszt, pr. 1936. óta.

Cintos Dávid, ny. honvédtiszt helyettes, pr. 1936. óta.

Csók István, Beszkárt alk., a Ref. Dalárda elnöke, a cserkészszervezőbizottság tagja, a Szeretetasztaltársaság volt elnöke, pr. 1931. óta.

Éles Albert, ny. vasutas, pr. 1929. óta, volt egyházigazdák 6 éven át, a Kultúrházegyesület alapítótagja.

Horváth József, jbr. altiszt, a Dalárda alelnöke, a Jóléti Csoport könyvelője, a cserkészszervezőbizottság tagja, pr. 1936. óta.

Kasza István, asztalos, a Dalárda és a Kultúrházegyesület titkára, pr. 1936. óta.

Kóka Ferenc, cipésmester, a legrégebbi presbiter, egyetlen az első presbitérium tagjai közül, pr. 1916. óta, többször újra választva.



A jelenlegi presbitérium.

Kozma László, lakatos, pr. 1936. óta, a Dalárda pénztárosa.

Molnár Antal, gyógyszerész, pr. 1933. óta, a Kultúrházegyesület elnöke és örökös tagja, a cserkészszervezőbizottság elnöke.

Menyhárt Mihály, parkettasztalos, pr. 1938. óta, a Kultúrházegyesület alapítótagja.

Pándy Gyula, ny. csendőralhadnagy, pr. 1931. óta, volt egyházgondnok, a Kultúrházegyesület alapítótagja.

Sass Antal, ny. vasutas, pr. 1934. óta.

Sárközi Ferenc, szföv. alkalmazott, pr. 1926. óta, a Kultúrházegyesület alapítótagja és alelnöke, cserkészszervezőbizottsági tag.

Szabó János, ny. pénzügyőri fővigyázó, pr. 1938. óta, az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat megbízottja.

Szabó Bertalan, postatisztviselő, pr. 1938. óta, a Kultúrházegyesület alelnöke, cserkészszervezőbizottság tagja.



Kun Jenő gondnok 1939-től.

Szécsy Pál, ny. vasutas, pr. 1938. óta, a Kultúrházegyesület alapítótagja és volt alelnöke.

Tatár Gábor, bír. altiszt, pr. 1938. óta.

Töltéssy Kálmán, MÁV-Gépgyári lakatos, pr. 1938. óta.

Tóth Lajos, ny. I. o. postásaltiszt, pr. 1938. óta.

Tretyák Tivadar, ny. pénzügyőri fővigyázó, pr. 1938. óta.

Tury Károly, szföv. alkalmazott, pr. 1936. óta.

Vass György, vendéglős, pr. 1938. óta.

Vágó Géza, ny. MÁV-Gépgyári lakatos, pr. 1934. óta, a Kultúrházegyesület gazdája a megalakulástól kezdve.

Tiszteletbeli gondnok: Ócsay Pál, pr. 1916. óta, gondnok volt 1922-től 1933-ig, a Dalárda volt elnöke.

A választott közgyűlés alkotó tagjai: Árvay Sándor, Árvay Gyula, Bohátka Jenő,

Battyán János, Bodonyi Antalné, Andorfi József, Csicsó Lajosné, Csizmadia József, Boda Jánosné, Cellahó Sándor, Csegezy Kálmán, Decky József, Csaplár Jánosné, id. Endrédi János, ifj. Endrédi János, Frank Lajosné, Fritz Fehérvári József, Gergely Mátyásné, Horváth Józsefné, Józsi Péter, Kis Baranya Mihály, Kovács György, Krizner József, Kiss Sándorné, Keresztes Nagy Antal, Lénárt József, László Ferencné. Kun Jenőné, Mészáros Antalné, Millner Lászlóné,



Pándy Gyula gondnok 1937-1939, cserkésszervezőbizottsági tag.

Molnár Antalné, Milotay Béla, Nagy Ferencné, özv. Nagy Jánosné, Pálffy Vencelné, Peszt Vilmosné, Rajkort Jánosné, Sulcz Istvánné, Somossy Jánosné, Szathmáry Sándorné, Szilágyi József, Utassi Jánosné, Varga József, Varga Istvánné, Renner Károlyné, Csopey Györgyné egyháztagok.

Újabb választás folytán új tagok: Görgös Gyula, Görgös Gyuláné, Kajtár Lajos, Papp Bálint, Papp Bálintné, Bors Józsefné, Kolozsi Lajosné, Papp Károly, Töltéssy Kálmánné, Tóth Györgyné, Szabó Lajos, Vanyek János, Szölössy Imra, Gáti Károly, Kolozsi János egyháztagok.

NÉHÁNY ADAT EGYHÁZKÖZSÉGÜNKRŐL

A gyülekezet lélekszáma 1930-ban 1600, jelenleg 2200 körül van, pontos számot az 1941. évi népszámlálás adatainak feldolgozása után tudunk.

Fenti adatokban nem szerepel Gyál Fiókegyház 700 és Felsőpakony Fiókegyház 140 református lelke.

1916-tól mai napig
 megkereszteltünk 684 gyermeket,
 eltemettünk 400 egyént,
 megeskettünk 313 házaspárt,
 megkonfirmáltunk 465 ifjút,
 áttért hozzánk 271 lélek,
 kitért tőlünk 55 lélek,
 reverzális javunkra: 131,
 " kárunkra: 109.
 22-vel kevesebb.

BEVÉTELI KIMUTATÁS 1925-1940. ÉVEKRŐL:

Év	Egyh. adó	Persely	Adomány	Estélyek	Segélyek	Vegyes
1925.	1291,-	452,-	442,-	1550,-	-----	296,-
1926.	1515,-	561,-	582,-	1192,-	840,-	600,-
1927.	2188,-	776,-	3421,-	982,-	398,-	524,-
1928.	2193,-	623,-	370,-	923,-	2048,-	423,-
1929.	2023,-	507,-	251,-	986,-	2914,-	250,-
1930.	1689,-	781,-	865,-	457,-	1656,-	250,-
1931.	2019,-	580,-	138,-	1214,-	1500,-	----
1932.	1876,-	516,-	175,-	351,-	1600,-	----
1933.	1780,-	545,-	864,-	545,-	1500,-	----
1934.	2530,-	489,-	2510,-	626,-	2813,-	----
1935.	2458,-	405,-	1209,-	500,-	1631,-	----
1936.	3005,-	419,-	144,-	278,-	2128,-	500,-
1937.	3322,-	426,-	188,-	222,-	2426,-	205,-
1938.	3711,-	541,-	278,-	----	1631,-	249,-+100,-
1939.	5332,-	611,-	80,-	56,-	1631,-	----
1940.	5011,-	584,-	1172,-	----	2128,-	----

Az egyházközségnek 1923. január 1-én összes vagyona a 400 pengő értékű templom-alap volt.

Mai vagyona:

a templom 400 öles telekkel, 2 haranggal, orgonával, padokkal, kegyszerekkel, az építési és beszerzési költségek figyelembevételével: 46239 P összértékkel;

a parókia, 400 öles telekkel, kerítéssel, melléképülettel, kúttal, vízvezetékkel: 11734 P értékkel;

a Kultúrház, 150 öles telekkel, berendezéssel, melléképülettel, 12500 P értékkel;

javadalmi földek a gyáli határban, 30 kat. hold területtel, vételár a kincstárral szemben 9500 P, mely összeg további 40 év alatt törlesztendő méltányos részösszegekben.

A kultúrházzal kapcsolatban fennálló tartozások összege még 5000 P, de ezt az összeget a Kultúregyesület évről-évre csökkenti, az egyházi pénztár terhelése nélkül.

A templom és parókiaépítésre felvett 30000 P-s dollárkölcsönből lement már 13 évi részlet, hisszük, hogy a hátralévő 12 év alatt sem lesz semmi fennakadásunk, mert ahogy előbb már említettük, a Kultuszminisztérium évenként nyújtott törlesztési segélye biztos alap a törlesztésre.

Bizony, elmondhatjuk, boldogan és hálás szívvel:
"Mindezideig segítségül volt nekünk az Úr!"

A SZERETETHÁZAKRÓL

A községünkben létesült szeretetházak ugyan az Országos Református Szeretetszövetség tulajdonai, de mivel ezeknek létesülése és fejlődése nem képzelhető el a Pestszentimrei Ref. Egyház létezése és erkölcsi és hitéleti kerete nélkül, úgy érezzük, rövid beszámolót kell adnunk ezeknek keletkezéséről és fejlődéséről is. Ezt annál inkább is meg kell tennünk, mert az alapítók református egyházunk tagjai sorából kerültek ki és mert Szilágyi Lajosék először az egyház vezetőségéhez fordultak alapítási szándékukkal és eltartási kérelmükkel és a presbitérium irányította aztán őket a Szeretetszövetséghez.

Annyi bizonyos, hogy szükség volt erre az intézményre, mert gyülekezetünknek több előregedett és elszegényedett tagja volt ebben az időben ellátatlan és hajléktalan, akiknek gondját fel kellett vennünk az evangéliumi parancs értelmében: "Tartozunk mi az erősek, hogy az erőtlének gyengeségeit hordozzuk és ne magunknak kedvezzünk!"

Az intézmény alapjait Szilágyi Lajos és neje vetették meg, akik 1936. nyarán Rákóczi-u. 54/a. sz. házukat a Szeretetszövetségnek adományozták, hogy ott aggodthont létesítsen a Szövetség és ott őket holtukig gondozza. Ugyanakkor a szomszédos Rákóczi-u. 56. sz. házat is erre a célra adományozta özv. Lőber Jánosné református egyháztag. Így aztán a két házban, 8 szobával, 20 férőhellyel indult meg a Szereteház élete, és hogy mennyire kellett ez az intézmény, bizonyítja, hogy ez a két ház pár hónap alatt megtelt.

Templomalapkövetételünk tízéves évfordulóján avatta fel az intézetet dr. Ravasz László püspök imával és Demjén István budafoki lelkész ünnepi beszéddel. A következő évben a Szeretetszövetség a Lőber telken felépítette a harmadik házat 7 szobával és fürdőszobával, igényesebb ápoltak részére. De ugyanekkor már benépesítésre várt a Kisfaludy-u. 55. számú ház is, amelyet Szabó Antal asztalos és neje adtak el csekély összegért a Szeretetszövetségnek. Ebben az épületben 9 szoba van, 20 férőhellyel, egymaga akkora, mint másutt egy-egy aggodthon.

Harmath Sándor ácsmester is adott egy kisebb házat a Szövetségnek az ő eltartása ellenében, de ez a ház távoli fekvésénél fogva, nem volt alkalmas intézeti célra és így azt eladva, 2500 P-s árát egy más ingatlan megvételére használtuk fel. Ez az ingatlan az Árpád-u. 29. sz. alatt fekvő Szórád-féle kocsmaház, 2 kisebb épülettel, amelynek megvételére Pest vármegye főispánja dr. Fáy István, 3000 P segélyt folyósított. Itt is 9 kisebb-nagyobb szoba van, 20 férőhellyel. A fejlődés koronája lett aztán 1940-ben megnyitott emeletes Nyugdíjas-otthon, amelynek létesítésére Bekő Elek főjegyző 16000 P készpénzt adományozott.



1. Kocsmaházból - szeretetház. - 2. Szabó-ház. - 3. Új épület a Lőber-ház mellett. - 4. "Bekő Elek" Nyugdíjasotthon.

az építkezési költségek a 300 öles telek árával együtt 21000 P-re mentek fel, de a Szeretetszövetség szívesen adta ezt a többletet, mert így egy olyan épületnek jutott birtokába, amelyhez hasonló addig még nem volt. Ugyancsak a Rákóczi-utcában, az 52. sz. alatt van még egy ingatlana a Szeretetszövetségnek, amelyet Péter János, ny. postás építtetett, megkötött rendeltetéssel.

A mai napig tehát van összesen 9 épülete a Szövetségnek egyházközségünkben, de hisszük, hogy az emeletes ház mellett nem sokára megépül annak társa, a szép kényelmes Hangya-otthon is.

Az intézetben jelenleg 80 aggot gondozunk, kik közül 10 pestszentimrei (6 református, 4 kath. vallású). Ugyancsak pestszentimrei illetőségű a kabai aggotthonban ápolt Knolmár Andrásné és a tiszafüredi otthonban gondozott Huszár Gyula, akit teljesen ingyen tart el a Szeretetszövetség.



Ráczközy Bella vezető diakonissza Király Piroska testvérrel.

Nagy áldás tehát nekünk a Szeretetszövetség intézete és igen fontos a vele való kapcsolatunk, mert így előregedett és ellátatlanná vált híveinket könnyen el tudjuk helyezni, amire elsőbbségi jogunk van, a Szeretetházak érdekében hozott áldozataink és fáradozmaink következtében.

Ennek a nagy intézetnek a felügyeletét, a szervezés és továbbfejlesztés nagy munkáját is Széky Endre lelkész látja el, akinek tehermentesítésére a Szeretetszövetség beállította Sághy Lajos segédlelkészt, aki már 3 éve látja el nagy hűséggel ezt a munkakörét is.

Az intézet jelenlegi vezetője Ráczközy Bella diakonisszatestvér, aki Király Piroska diakonisszatestvérrel együtt igen nagy gonddal és körültekintéssel végzi a 80 személyes nagy család vezetői teendőit.

VÉGSZÓ

Beszámolónk végére értünk. Igyekeztünk megörökíteni a gyülekezeti élet hősi korának minden fontosabb mozzanatát és mindazokat, akik jó példájukkal és áldozatkészségükkel előljártak.

Áldjuk értük a mindenható Istent és kövessük őket a hithűség és áldozatkészség tekintetében. hogy az eljövő másik 25 év ne csak itt találja azt, amit most látunk, hanem addig a továbbfejlődés újabb és újabb állomásaira érkezzünk el, Isten nevében és Isten dicsőségéért!

A sokszor énekelt CV. zsoltár szavaival fejezzük be kis könyvünket:

"Adjatok hálát az Istennek,
Imádkozzatok szent nevének!
Hirdessétek dicséretét
És minden jótéteményét,
Beszéljétek a nép előtt
Nagy csodáit, melyeket tett!"



Erinnerungen vom ersten Pastor.

dr.Endre Széky an die Jahre 1941-53

Und was geschah seit damals?

Dieses kleine Buch von lokaler Bedeutung erschien vor 12 Jahren. Als es erschien, sagte der Presbyter István Kasza: Herr Pastor, sammeln Sie nur das Material und die Photographien um auch über die zweiten 25 Jahre ein Gedenkbuch ausgeben zu können. Ich versuche kurz zusammenfassen, was seit damals geschah.

Im Herbst 1941 überraschte der Pastor das Presbyterium mit dem nächsten Vorschlag: die Gemeinde sollte die in Gyál liegenden Felder des Pastors und des Kantors parzelliert verkaufen. Diese Felder lagen nämlich unmittelbar neben einem Gebiet in Gyálliget, das zu Baugründen parzelliert und feilgeboten wurde. Deswegen dachte unser Pastor, dass man auch unsere Felder um einen vorteilhaften Preis verkaufen könnte /um 3-5 Pengő pro Quadratklafter/. /Pengő war die ungarische Geldsorte vor 1947./

Diese Felder waren noch wertvoller, weil auf ihnen 6-8 Jahre alte fruchtbringende Aprikosenbaume waren. Der Pastor hatte vorgerechnet, und seinen Kalkulationen nach sollte die Gemeinde von diesem Verkauf netto 160000 Pengő bekommen, und könnte von dieser riesigen Summe allerlei Schulden bezahlen: 9000 Pengő der Staatskasse - den Kaufpreis des Grundes in Gyál, 25000 Pengő - die Anleihe auf den Kirchenaufbau, 3000 Pengő - den staatlichen Steuerrückstand, 5000 Pengő - die Anleihe des Kaufpreises des Kulturhauses. Ausserdem könnte man das Kulturhaus erweitern /für etwa 30000 Pengő/, in der Parochie könnte man neue Sale bauen und eine Wasserleitung mit motorischer Pumpe zustande bringen /für etwa 13000 Pengő/. Es würde etwa 80000 Pengő überbleiben, und für diese Summe könnte man auch einen grösseren und besseren Grundbesitz kaufen, als der vorherige war.

Das Presbyterium empfing den Vorschlag des Pastors begeistert und dankbar. Die nächste Diözesenvollversammlung gab zur Parzellierung die Erlaubnis.

Die 69 Parzellen wurden in 8 Monaten um den vorher festgestellten Preis verkauft. Ein Bewohner von Gyál. Mihály Bolváry erledigte den Verkauf, die Besprechungen mit den Kunden. Die von den Ratenabzahlungen hervorgegangenen finanziellen Administrationen wurden vom Kurator Jenő Kun absolviert. Der Pastor selbst, der Doktor der Rechtswissenschaften war, erledigte die Eintragungen ins Grundbuch, die juridischen Probleme, die Probleme der Kontraktabschlüsse, der Gebühren, usw.

Und im Frühling 1944 bezahlte die kalvinistische Gemeinde von Pestszentimre alle ihren Schulden. Ausserdem kaufte die Gemeinde einen Grundbesitz zweimal grösser, als vorher. Das Kulturhaus wurde vergrössert /mit einem Jugendheim und einem Nebensaal/ Der Plan der Parochieerweiterung wurde genehmigt, die gebrauchten Ziegel wurden gekauft. Die Gemeinde von Pestszentimre war in solchen geordneten Verhältnissen, wie nur wenige Gemeinde, die zahlreiche Mitglieder und eine ruhmvolle Vergangenheit haben

Aber im Herbst 1944. erreichten uns die Kämpfe des zweiten Weltkriegs, und Pestszentimre wurde Frontgebiet. Die faschistische Kriegsleitung evakuierte die Einwohnerschaft, unterminierte unsere Kirche, und am Tag des Auszugs vom Dorf, am 28. Dezember 1944. sprengte sie und auch die katholische Kirche in die Luft.

Es war ein schreckliches Gefühl, als wir am 18. Januar 1945. ins Dorf zurückkehrten, und die völlig zerstörte Kirche erblickten. Die Kirche war bis zum Fundament zerstört, die Glocken in Stücke zerrissen, die Orgel völlig vernichtet, die Banke von den herabfallenden Steinen zerstört, der schöne, neue Ofen unter den Ruinen zerquetscht. Das Dach der Parochie war von der Explosion zerrissen, die Türe und Fenster eingebrochen, das Nebengebäude fast zusammengebrochen, die Obstbäume verstümmelt, die Zaune vernichtet. Alles sprach über Vandalismus. Das alles wurde verübt, um den Russen keinen Aussichtspunkt zu lassen.

Mein erster Gedanke war: Weg von hier! Weg von dieser schrecklichen Ruinenstadt!

Später, als die Tage vergingen, und ich traf jeden Tag einen anderen und wieder anderen lieben Bekannten, erfüllte mich ein neues Gefühl: Wir werden alles wieder anfangen! Wir werden alles wiederaufbauen!

Wir hatten unseren ersten Gottesdienst am 25. Januar im kalvinistischen Kulturhaus, das relativ wohlerhalten blieb. Wir luden alle Heimkehrer ein. Wir begrüßten uns weinend, und die Vorsteher der Gemeinde versicherten mich: Herr Pastor, Sie können auf uns rechnen!

Die neue Führung des politischen Lebens des Dorfes, das Nationalkomitee war uns beihilflich. Sie schickte Arbeiter, die die Parochie wiederherstellen halfen. Der Pastor konnte am 15. März in die Parochie einziehen.

Gottesdienste hielten wir ungestört jeden Sonntag im Kulturhaus, aber die Ruinen unserer Kirche wühlten uns jeden Tag auf. Unsere Presbyter, die Frauen

und die Mitglieder des Chors arbeiteten unermüdlich. Sie raumten die Ruinen weg, sie sammelten die Materialien, die noch gebraucht werden konnten. Sie arbeiteten mit der festen Hoffnung, dass die Kirche wiederaufgebaut würde.

Der Pastor hatte mit Architekten Besprechungen, bat die Behörden um Hilfe, bat um finanzielle Beihilfen, aber der Wiederaufbau war wegen der enormen Inflation ganz unmöglich. Die Gemeinde war hoffnungs- und trostlos.

Und einmal im Sommer 1946 bekamen wir eine unerwartete Freudenbotschaft: schweizerische Calvinisten schickten uns eine [Holzkirche](#) für 300 Personen, die ganz leicht zusammengestellt werden konnte. Wir waren von dieser Hilfe tief bewegt! Unser Gebet wurde erhört! Wir bekamen Hilfe, woher wir sie gar nicht erwartet hatten: von unseren ausländischen Glaubensgenossen.

Die von allen bewunderte, in Schweiz hergestellte Holzkirche wurde am 11. August 1946 vom [Bischof dr.Ravasz László](#) geweiht. Auch [der Präsident der Republik](#), mehrere Mitglieder der Regierung und jeder Einwohner des Dorfes /ohne Rücksicht auf Religion und Parteiangehörigkeit/ nahmen an der Weihe teil. Die kalvinistische Gemeinde zog glücklich ein, und sang den schönen 7. Gesang: "Unser gnadiger Herrgott, wir sind mit Freude in deine Kirche, in die Gemeinde deiner Heiligen hereingekommen."

Im Herbst nächsten Jahres lauteten auch die neuen Glocken. Wir liessen eben solche /sowohl ihre Grösse, als auch ihr Klang waren gleich/ Glocken machen, die wir auch vorher gehabt hatten, und das konnten wir von den Spenden der Gemeinde machen lassen. Die Glocken wurden im September 1947 vom Senior dr.Ecsedy Aladár geweiht, und die beiden Glocken machen auch jetzt ihre Arbeit: "Sie rufen die Lebendigen und beweinen die Toden."

Wir hatten das Gefühl, dass unsere Gemeinde wieder zu sich kam. Die kirchlichen Vereine begannen wieder zu arbeiten. Unser Chor sang die neuen Lieder der neuen Zeiten. Unser Frauenverein arbeitete in der Armen- und Krankenpflege. Unsere [Pfadfinder](#) sammelten unsere Kinder in neue Gruppen. [In unserem Kulturhaus](#) waren teilweise eigene Aufführungen zu sehen, teilweise wurden die Sale des Kulturhauses den demokratischen Vereinen und ihren Veranstaltungen angeboten. Die Wohlfahrtsgruppe unterstützte die Arbeit unseren Frauenvereins mit von Jahr zu Jahr höheren Summen, und erleichterte damit die gewöhnliche Liebesdienst vor Weihnachten. Die Wohlfahrtsgruppe unterstützte mit ihren Spenden auch die Kirchengemeinde.

Zweimal in der Woche hatten wir Gottesdienste in verschiedenen Hausern. An diesen Gelegenheiten waren viele Gemeindemitglieder anwesend, man studierte

Gottes Wort und sang neue Lieder. Der Pastor lud berühmte Predikanten ein, es wurden Evangelisationen vorgelesen. Solcherweise wurde es versucht die Gemeinde im Glauben zu befestigen

Die sozialistische Umgestaltung veränderte einigermaßen auch unser Kirchenleben. So zum Beispiel der Grundbesitz der Gemeinde /51 Katastraljoch/ und unser Kulturhaus wurden verstaatlicht, das Pflegeheim wurde in Kinderkrippe umgestaltet, die Arbeit des Kulturvereins und der Wohlfahrtsgruppe wurde eingestellt, das Gesangsverein wurde einfacher [Kirchenchor](#). Von unserem [Frauenverein](#) wurde ein einfacher Bibelkreis für Frauen. Anstatt der grossen Kulturabende organisierten wir damals nur Agapen. Von den 80 gepflegten, bejahrten Leuten blieben nur 18, die [in zwei kleinen Häusern](#) wohnten, und bildeten eine kleine, familiarische Gemeinschaft. Sie trafen zweimal wöchentlich mit den alten Geschwistern von anderen Kirchengemeinden.

Im Frühling 1948 wurde unsere Filialkirche in [Gyál](#) selbständig, und der erste Pastor eingesetzt.



dr. Ravasz László püspök beszéde
a pestszentimrei barokktemplom felszentelése alkalmával.
1946. augusztus 11.

7. dicséret 1 - 2.
8. dicséret 1 - 2 - 3 - 4.

Ige: 84. zsoltár 1 - 8.

¹A karmesternek: "A szőlőtaposók" kezdetű ének dallamára. Kórah fiainak zsoltára. ²Mily kedvesek a te hajlékaid, ó Seregek URa! ³Sóvárog, sőt eleped a lelkem az ÚR udvarai után. Testem és lelkem ujjongva kiált az élő Istenhez.

⁴Még a veréb is talál házat, és a fecske is fészket, ahova fiókáit helyezi oltáraidnál, Seregek URa, királyom és Istenem! ⁵Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged! (Szela.) ⁶Boldog az az ember, akinek te vagy ereje, aki a te utaidra gondol. ⁷Ha a Siralom völgyén mennek is át, források völgyévé teszik azt, az őszi eső is elárasztja áldásával. ⁸Újult erővel haladnak, és megjelennek Istennél a Sionon.

Örökkévaló Istenünk, mennyei Édesatyánk a Jézus Krisztus által, szívünk tele van ujjongással, szánk hálaadással, mert nagy a Te kegyelmed, véghetetlen a Te irgalmasságod, gazdag és ajándékozó a Te két kezed. Köszönjük Neked, hogy erre a napra felvirrasztottál. Köszönjük Neked, hogy itt egybegyűjtöttél minket, a Te népedet, véren váltott örökségedet. Áldunk Téged ezért a hajlékért, kézzel csinált emberi hajlékért, amelyben a Te nagy nevednek ismerete világosodik és a Te szent Lelked hatalma jár. Könyörgünk hozzád örökkévaló Istenünk, adj a mi szívünkbe élénk töredelmet, hadd sírhassunk nyilván és titkon való könnyeinkkel Teelőtted magunkért, magunkon. Szítsd fel a hitünket, hogy megragadjuk és elfogadjuk felénk nyújtott kezedet, azt az égi kart, amely ha áld, ha ver, atyai kéz, mindenhatóság és örök szeretet keze. Adj szemeink elé világosságot, lássuk akaratodat, engedelmesen fogadjuk be üzenetedet, boldogan ajánljuk fel magunkat szolgálatodra, hogy ebben a mi együttlétünkben neved magasztaltassék, országod közelebb jöjjön, akaratod meglegyen az egész földön, most és minden időben. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében kérünk hallgasd meg a mi imádságunkat. Ámen.



31. dicséret.

János mennyei jelenések kv. 21.22.

**"Nem láttam templomot a városban, mert az Úr, a mindenható Isten és a Bárány
annak a temploma."**

Kedves Atyámfiain, most a nyáron meglátogattam Baranyát és a Vértessalját, egyházkerületünk leginkább sújtott gyülekezeteit. Meg kell vallanom, nem igen van megrendítőbb tapasztalás, mint nézni egy olyan falut, amelyet jól ismertünk a régi időkből és látni azt, hogy a falu közepén a templom egy kőrakás csupán, amely felett dudva nő. Olyan érzés ez, mintha valaki meglátná menyasszonyát világtalan szemmel közeledni feléje, vagy szép derék fiát mindkét lábán amputálva. Megérzi az ember, hogy a magyar szólás, amelyik azt mondja, hogy a torony a falu nyele, nem üres emberi találás, hanem ez hozzátartozik a falu lelkéhez, a falu életéhez. Isten láthatatlan keze ezeken a nyeleken keresztül tartja kezében a magyar lelkeket, a magyar végzetet, a magyar jövődőt. Mert a templom egy kőbe épített állandó hitvallás: az odafelvalókkal törődjétek. A templom egy állandó kőbe épített fogadalom: a láthatatlanokra nézünk és nem a láthatókra. Akár élünk, akár halunk, az övéi vagyunk. A templom egy szótlán és

örök viszony lesz, isteni nyertes őr a temetővel szemben. És a templom a győzelemhez jutott vitatkozás vásárterekkel és szórakozóhelyekkel szemben, a harangok szavában angyalok és emberek nyelve olvad össze: vox angelica, vox humana, azért az ember bánata benne sír, mindenki megéri, örök. És Isten vigasztalása benne balzsamoz, mindenki megéri és mindenki gyógyul tőle. Azért lep meg testvéreim a felolvasott Ige, amely a Szentírásnak abból a részéből való, amelyben János apostol leírja a világ végét, a végső dolgokat, a tökéletes, teljes kibontakozását az isteni gondolatnak, az új ég és új föld megjelenését és benne valaminek káprázatos színpompával a mennyei Jeruzsálemet, a betelt remények boldog megérkezésének, célhoz ért világteremtés csúcspontját. És ebben a Jeruzsálemben nincsen templom. Templomot nem láttam abban, mert az Úr, a mindenható Isten annak temploma és a Báraány. A templom nélküli város a mai elmélkedésünk tárgya. Nézzük meg, hogy gondolják ezt az emberek és hogy gondolja ezt Isten.



Az emberek nagyon régen megtanulták azt, hogyha egy népet legyőznek, az a nép még lehet erősebb a veszített csata után, mint amilyen volt. Ha egy nép hős fiait kiirtják, pusztító háborúban, az anyák új fiaikat születnek. Ha egy népet deportálnak, a nép lelke hazajár és a hazajáró lélek után egyszerre megindul hazafelé a nép. És nem lehet feltartóztatni. Egy népet csak akkor lehet elpusztítani, ha megölik a lelkét. Ha kiölik belőle magasabb hivatástudatát, elpusztítják a hitét az örökkévaló dolgokban, ha az értékelését szállítják alá,

egyszóval, ha eszményeit gyilkolják meg. Miután az életeszmények olyan szent és nagy dolgok, amelyek akár hívő, akár hitetlen embernél vallásos színezetet nyernek, vagyis a hívő ember Isten kezéből veszi el s a hitetlen ember számára az életeszmény az Isten kezét pótolja. Éppen ezért az eszmények összeszövődnek a vallásos élettel és a templomban testesülnek meg. Egy népet akkor lehet elpusztítani, ha szétdúlják a templomait. Szétdúlt oltárok köve alá lehet temetni a lelket a feltámadás reménysége nélkül. Ezért mindig szokás volt, mikor egy népet ki akartak irtani, elvenni tőle a templomát, templom nélküli várossá tenni. Többféle módon lehetett ezt tenni.

A legbrutálisabb, a leggonoszabb, s hála Istennek, a leghiábavalóbb módja az, ahogy ezt a Pestszentimrét akarták templom nélküli várossá tenni. Mikor a háború zivatarában német katonák kivonuláskor felrobbantották ezt a templomot ebből a gondolatból, üres feltevésből, hogy az ellenség ne használja tűzérségi megfigyelőnek, felrobbantották ezt a templomot, ott vannak szétdúlt kövei. Dolgozó emberek, szegény emberek, hívő magyarok építették tulajdon két kezükkel, szájukból elvett falatokból, a lelkük megszaggatásával. Olyan volt, mint egy mezei virágcsokor egy bokályban, tiszta szobában, iratos patyolaton. Nem volt semmiféle összeköttetésen nagy, világvédő hatalmasságokkal, egyszerű, hívő, imádkozó embereknek volt testvéri, családi gyülekezőhelye és az a prédikáció folytatódott benne, amely a názáreti zsinagógában zendült a Lukács evangélista elmondása szerint, mikor foglyoknak szabadulást, betegeknek gyógyulást, útonjáróknak megérkezést, szegényeknek evangéliumot, az Úrnak kedves esztendejét prédikálták. Nyilvánvaló bizonyosság ez annak, hogy ha egy gondolkozásmód, egy emberi csoport maga elé tűz infernális célokat, szeretet helyett gyűlöletet tanít, szolgálat helyett uralkodást tanít, meggyerés helyett erőszakot tanít, testvériség helyett testvérharcot, faji gyűlöletet tanít, akkor annak vége nincsen, süllyed a elállatiasodás felé s a végén Kain a szétrúgott oltár köveivel veri agyon testvérét, Ábelt. Így lett templomnélküli várossá Pestszentimre is, de csak ideig-óráig, mintha földből nőtt volna ki ez a kis templom, egy nagy megnyert csata, felharsanó új tiltakozás, örök mégis: itt állunk, itt vagyunk, zeng ősi zsoltárunk, szárnyal imádságunk.



A másik módja atyámfiai, amikor meg lehet fosztani egy közösséget templomától, templom nélküli várossá lehet tenni egy közösséget az, amikor a templomba belopakodik egy olyan idegen tanítás, amely nem Isten Igéje, nem evangélium.

Mikor a templomban nem találta meg Isten, mert nem az Ő beszéde hirdették benne. Észrevétlenül szokott ez megtörténni. Nem rohammal, mert akkor odaállnak az emberek a templomajtóba és testükkel védelmezik meg. Észrevétlenül, csendesen, rendszerint valami kedves, népszerű gondolatnak az

örve, az ürügye és jogcíme alatt. Nem vonják kétségbe Isten létét, csak úgy akarják berendezni a világot, mintha nem volna. Nem akarják Krisztust nyíltan detronizálni, csak olyan tanításokat hirdetnek, amelyekkel a Krisztus királysága nem egyezhetik meg. Nem az Isten dicsőségét keresik, az ember dicsőségét. Nem az örökkévalóságot: a múltó érdekeket, nem az Isten törvényeit, hanem az ember igényeit, hasznát, kedvét, szerencsáját, nem az Ige örök gondolatai világoskodnak, amelyből egy jotta sem veszhet el, hanem népszerű emberi tanítások, amelyet elneveznek egyszer nacionalizmusnak, egyszer liberalizmusnak, egyszer konzervativizmusnak, valami népszerű szóval jelölnek, észrevétlenül becsempésznek a templomba olyan gondolatokat, amelyek nem az Isten gondolatai. Megtörtént még a keresztyén egyházzal, még a protestantizmussal is, megtörtént a magyar reformátussággal is, hogy átmenetileg olyan tanítások lettek úrrá a templomban és az igehirdetéseiben, amelyek nem az Isten örök üzenetei, hanem emberi bölcsességek. És akkor kiderült, hogy hiába van a saját templomában az ember, azért mégis idegen benne. Nem lakik Isten abban a hajlékban, rá lehet írni a templom ajtajára: a gazda elköltözött ismeretlen helyre. És ilyenkor a hívő emberek összefűznek, mint az első karácsonyon a betlehemi istállóban, az első pünkösdkor a jeruzsálemi felházban, kívül a templomon, távol a templomtól várják a beteljesülést, a Szentlélek kitöltését és hiába zúgnak a harangok, ragyognak külső és belső fénytől az Isten hajlékai, maga a város, maga a gyülekezet, maga a halhatatlan lélek templom nélküli város és templom nélküli gyülekezet.

A harmadik formája, hogy templom nélkülivé tegyenek egy várost, amikor kiábrándítják Istentől az embert, amikor tagadás lesz úrrá a lelkek felett. Ennek rendszeresen az egyház bűne az előfeltétele, mert nem volt evangéliumi az igehirdetése. Nem volt hitvalló a magatartása, ezért győzhetett benne a tagadás. Az a tagadás, amelynek gyilkosabb kockázata nincs az emberi vakmerőségnek, mert rettenetes dolog az embertől elvenni azt a hitet, amelyik megbékélteti életében és halálában.

Olyen könnyen mondják az emberek, hogy a vallás ópium, nemcsak ópium, nagyon sok minden azon kívül, de igenis az is. S vajon áldanók-e azt a kezet, amelyik ebből a világból elrejtene egyszer minden novokaint, minden érzéstelenítőt, amit az emberi tudomány adott a szenvedő emberiségnek? Kórházakban, halálos ágyakon, milyen volna az a név, amelyik attól a gyógyszertől megfosztotta a szenvedő embert?

Testvéreim, a tatárjárás után ellopták az itt maradt tatárok a királyi pecsétet, az elbújt embereket királyi pecséttel hívták elő, hogy jöjjenek és lássanak hozzá az ország újjáépítéséhez. Előjöttek és a bizonyos halálba mentek. Taj, annak a népnek, amelyet végső menedékhelyéről, a templomból előcsalnak azért, hogy a

végső kiábrándulás lemeztelenítő, koldussá tevő, lélekgyilkos áldozataivá legyenek. Egy barátom beszélt, aki keletre, Ázsiába utazott: különös érzés a szuezi csatorna bejáratától elbúcsúzni az utolsó keresztyén templomtól és aztán menni mind beljebb, beljebb egy ismeretlen világba, ahol nem tündöklük a kereszt és a betlehemi csillag, ahol ismeretlen név Jézus Krisztus neve, ahol nem tudják az emberek a Miatyánkot, ahol a Biblia gondolatai nem szövik át a műveltséget. Taj, magyar népem, ilyen hajóra ne ülj fel, akármilyen ékes és akármilyen ragyogó legyen.



De Istennek is van egy gondolata a templom nélküli városról. A mennyei Jeruzsálemben, ahol minden beteljesedik, ahol a reménység valósággá lesz, ott nincsen templom, mert az Úr, a mindenható Isten annak temploma, Is a Bárány. Testvéreim, az ember templomot azért épít, hogy Istennel találkozzék, mert hite szerint Isten abban a templomban valamiképpen ott lakozik. Az Ószövetség tanítása szerint ott lakozott a frigylárában. A legnagyobb keresztyén egyház tanítása szerint, római katolikus testvéreink tanítása szerint ott lakozik az

eucharistiában. A református egyház tanítása szerint ott lakozik az Ő Igéjében és Szent Lelkében. Isten található a mi templomainkban az Ő Igéjében, világossága teremő gondolatában és található Szentlelkében, megmaradó, átalakító, torkot szorongató, szíveket összetörő és minket újjászülő személyes hatalmában. De a földi élet korlátoltsága miatt ez a találkozás és ez a jelenlét csak szimbólumokban jut kifejezésre. Képekben. Minél szellemibbek a képek, annál többet mondanak és annál nagyobb a lelki valóságtartalmuk. S abban az esetben különös mondanivalója van ennek a fatemplomnak. Az első fatemplom új szimbolikája jelent meg a magyar földön és ez a jelentősége a mai nap történelmi pillanatának. Ezt a deszkákból és gerendákból összealkotott hajlékot az egyházak világszövetsége, az ökumené, magyar szóval szent szomszédság ajándékozta Krisztus nevében a pestszentimrei gyülekezetnek. Ezzel ez a templom itt arról beszél, hogy van a világon egy láthatatlan lelki internacionálé. Az első, az örök és az utolsó, a mennyei internacionálé. Mert abban a keresztyén egyházak világszövetségében egyesült a keresztyénségnek minden egyháza, vagy szervezetileg, mint az összes protestáns és görögkeleti egyházak, vagy jóakarató együttműködésben, mint a legnagyobb keresztyén egyház, a római katolikus egyház. Ezzel együtt megjelent ebben a megvert és megátkozott és darabokra szaggatott világban annak élő realitása: legyenek eggyé énbenem.

Ezzel megjelent az egyetemes emberiség gyakorlati követelése. A világ-családiasságának gondolata, amely egy Atyának gyermekeiül néz minden embert és az embersége révén egy család tagjává. Nem csak egy vér, hanem egy lélek is. Ezzel újra erősödött az örök harc a gyűlölet és a háború ellen. Kiengesztelődést hirdet osztályok, pártok, nemzetek felett, nagy közös egységekben való találkozást. Ebben a keresztyén világszövetségben minden párt képviselve van.

Vannak ott szociáldemokraták, kommunisták, liberálisok, konzervatívok. Krisztusban testvérek, a Lélek által egyek. Ebben az új közösségben van egy nagy ígéret, a testvéri segítség ígérete, épp most, amikor a világ törvényszéke előtt a magyar vádolva, árván, tanuk és védők nélkül áll, kiszolgáltatva vádolóinak és kiszolgáltatva bíráinak. Itt egy új fogódzási pont, egy felénk nyúlt kézszorítás, könnyes utunkra dobott rózsalevél, síró orcánkra hulló testvéri mosoly. Magyar véreim, ennek a fatemplomnak szimbolikáját szorítsuk szívünkre, becsüljük meg feleljünk vissza neki és tudjuk meg, nem vagyunk egyedül, a számunk légión, vezérünk a Krisztus, győzhetetlen, mert a kereszten meghalt érettünk és áll a jelszó: A győzelem, ami meggyőzi a világot, a mi hitünk! Ámen!







